

Suomen verojärjestelmän omaisuuslajijaottelun merkitys arvopapereita omistavalle pienosakeyhtiölle

Niko-Kalle Husu

Tekijä Niko-Kalle Husu	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi Suomen verojärjestelmän omaisuuslajijaottelun merkitys arvopapereita omistavalle pienosakeyhtiölle	Sivu- ja liitesivumäärä 53 + 1
<p>Suomen verojärjestelmässä hyödykkeet jaotellaan omaisuuslajeihin. Elinkeinotoiminnan omaisuuslajeja ovat käyttö-, vaihto-, rahoitus- ja sijoitusomaisuus. Jos hyödyke ei täytä minkään edellä luetellun omaisuuslajin tunnuspiirteitä, katsotaan sen kuuluvan verovelvollisen muun toiminnan omaisuuteen. Hyödykkeiden todellinen käyttötarkoitus määrittää niiden omaisuuslajin.</p> <p>Omaisuuslajijaotteluun liittyy olennaisesti tulolähdejako. Kaikilla verovelvollisilla voi olla kolme eri tulolähdettä: elinkeinotoiminnan tulolähde, muun toiminnan henkilökohtainen tulolähde ja maatalouden tulolähde. Kutakin tulolähdettä verotetaan oman verolakinsa (EVL, TVL ja MVL) mukaan. Kunkin tulolähteen tulos lasketaan erikseen, eikä toisen tulolähteen tappiota ole mahdollista vähentää toisessa tulolähteessä. Tässä työssä keskitytään EVL- ja TVL-tulolähteisiin.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää omaisuuslajijaottelun käytännön merkitys arvopapereita omistavalle pienosakeyhtiölle. Sen lisäksi tarkastellaan, täyttyvätkö hyvän verojärjestelmän ominaisuudet omaisuuslajijaottelun ja tulolähdejaon osalta. Tutkimuksen teoriaosuudessa tarkastellaan pienosakeyhtiön kannalta merkittävimpien omaisuuslajien sekä EVL- ja TVL-tulolähteiden ominaispiirteitä. Tarkastelu tehdään vero-oikeustutkimukselle tyypillistä lainopillista tutkimusotetta hyödyntäen. Oikeuslähdeopin mukaisten lähteiden avulla lukijalle pyritään luomaan selkeä kuva tulolähteistä ja kuhunkin omaisuuslajiin sovellettavista normeista.</p> <p>Tutkimuksen kannalta ajankohtainen ja merkittävä tekijä on, että yhteisöiltä ollaan poistamassa tulolähdejakoa EVL:n ja TVL:n osalta. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jatkossa osakeyhtiöitä verotettaisiin vain elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Kyseessä on pitkään toivottu uudistus, mutta Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän ehdottamassa mallissa riittää sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella vielä viilattavaa.</p> <p>Tutkimuksesta ilmeni, että omaisuuslajijaottelulla on merkitystä pienosakeyhtiöille etenkin jaksotuskysymyksissä ja hyödykkeiden luovutustilanteissa. Etenkin rajanvetotilanne käyttöomaisuuden ja muun toiminnan omaisuuden välillä on merkittävä. Nykyisellään omaisuuslajijaottelu ja tulolähdejako eivät täysin täytä hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia. Tarkastellut säännökset ovat jokseenkin monimutkaisia eikä verotuksen ennakoitavuus ole ideaalisella tasolla. Tämä estää muun muassa tehokkuuden, oikeusvarmuuden ja oikeudenmukaisuuden ihanteellisen toteutumisen.</p>	
Asiasanat verotus, omaisuuslaji, tulolähdejako, elinkeinoverotus, osakeyhtiö	

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset	2
1.2	Tutkimusmenetelmä ja teoreettinen viitekehys	3
1.3	Opinnäytetyön rakenne.....	4
2	Tulolähdejako	6
2.1	Tulolähdejaon taustat	6
2.2	Elinkeinotoiminnan tulolähde	8
2.2.1	Hyödykkeen kuuluminen elinkeinotoiminnan tulolähteeseen	10
2.2.2	Elinkeinotoiminnaksi katsottava arvopaperikauppa.....	11
2.3	Henkilökohtainen tulolähde	13
2.3.1	Osakeyhtiön harjoittama vuokraustoiminta.....	15
3	Omaisuuksilajijaottelu Suomen verojärjestelmässä	17
3.1	Käyttöomaisuus	17
3.1.1	Käyttöomaisuuden käsite	18
3.1.2	Käyttöomaisuusosake	19
3.1.3	Verovapaa käyttöomaisuusosakkeiden luovutus.....	21
3.1.4	Käyttöomaisuusosakkeet ja tämän hetkinen oikeuskäytäntö	24
3.2	Vaihto-omaisuus	26
3.2.1	Vaihto-omaisuuden aikarajat, kierto ja hankintamenon jaksottaminen	27
3.3	Rahoitusomaisuus	30
3.4	Muun toiminnan omaisuus.....	31
4	Lainsäädäntöhanke tulolähdejaon poistamiseksi	33
4.1	Tausta	33
4.2	Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän muistio tulolähdejaon poistamisesta	33
4.2.1	Kiinteistöliiketoiminta	34
4.2.2	Uusi omaisuuslaji ”sijoitusluonteinen omaisuus”	35
4.2.3	Henkilökohtaisen tulolähteen vähentämättä olevat tappiot ja uudistuksen vaikutukset muihin verolakeihin.....	37
4.3	Sidosryhmien lausunnot muistiosta	38
5	Havaintojen soveltaminen esimerkkiyhtiöön.....	41
5.1	Esimerkki Oy	41
5.2	Esimerkki Oy:n tuloverotus ehdotetun lainsäädäntöuudistuksen jälkeen.....	44
5.3	Vaihtoehtoiset skenaariot	45
6	Pohdinta ja johtopäätökset.....	48
6.1	Hyvän verojärjestelmän ominaisuudet	48
6.2	Johtopäätökset.....	48
6.3	Suosikset ja kehittämis ehdotukset	50

6.4 Tutkimuksen luotettavuus	51
6.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi	52
Lähteet	54
Liitteet	60
Liite 1. Lyhenteet	60

1 Johdanto

Suomen verojärjestelmässä osakeyhtiöiden omistama varallisuus jaetaan omaisuuslajeihin. Elinkeinotoimintaa edistävä omaisuus eli liikeomaisuus on jaoteltu elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (EVL 24.6.1968/360) neljään ryhmään, jotka ovat käyttö-, vaihto-, rahoitus- ja sijoitusomaisuus. Omaisuuslajijaottelulla on merkitystä etenkin jaksotamissääntöjä sekä käyttöomaisuusosakkeita koskevaa EVL 6b §:n säännöstä sovellettaessa. Hyödykkeen omaisuuslaji määräytyy sen tosiasiallisen käyttötarkoituksen perusteella yhteisössä. Jos omaisuus ei välittömästi tai välillisesti edistä elinkeinotoimintaa palvelevia tarkoituksia, kuuluu se tuloverolain (TVL 30.12.1992/1535) mukaan verotettavaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. EVL:n omaisuuslajijaottelu poikkeaa jonkin verran kirjanpitoaistista (KPL 30.12.1997/1336), jossa tase-erät jaetaan käyttötarkoituksensa perusteella pysyviin ja vaihtuviin vastaaviin. KPL:n 4 luvun 4 §:ssä on mainittu vaihto- ja rahoitusomaisuus omina omaisuuslajeinaan, mutta KPL ei nykyisellään tunne käyttö- eikä sijoitusomaisuutta omaisuusryhminään. (Andersson & Penttilä 2014, 340-342.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää omaisuuslajijaottelun vaikutusta arvopapereita omistavan, elinkeinotoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tuloverotukseen. Tutkimuksessa tarkastellaan verotuksen omaisuuslajien ominaispiirteitä sekä sivutaan Suomen verojärjestelmän tulolähdejakoja. Aihe on sikäli ajankohtainen, että Valtiovarainministeriö (VM) on käynnistänyt lainsäädäntöhankkeen (hankenumero VM123:00/2016) tulolähdejaon poistamisesta. Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena on poistaa tulolähdejako osakeyhtiöiltä tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osalta (VM 2017a, 2).

Tällä hetkellä TVL 30 §:n 4 momentin mukaan osakeyhtiöiden elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan verotettava tulo lasketaan erikseen vähentämällä verovuoden tulosta aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut samanlaiset tappiot. Lainsäädäntömuutoksella olisi suuria vaikutuksia arvopapereita omistavien osakeyhtiöiden verotuskohteluun, sillä jatkossa liikeomaisuuden ulkopuoliseksi katsottavasta omaisuudesta aiheutuneet menot ja tappiot voisivat olla vähennettävissä elinkeinotoiminnan tulolähteessä (VM 2017a, 3).

Tulolähdejaon poistaminen vaikuttaisi merkittävään määrään verovelvollisia. Verovuonna 2015 oli yhteensä 234 006 yhteisöä ja muuta yritystä, joita verotettiin ainakin joiltakin osin henkilökohtaisessa tulolähteessä (Verohallinto 2015a).

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset

Tutkimuksessa tarkastellaan Suomen verojärjestelmän omaisuuslajijaottelua ja tulolähdejakoja. Tavoitteena on vastata seuraavaan tutkimusongelmaan:

- Mikä merkitys omaisuuslajijaottelulla on yhtiön tuloverotuksen kannalta?

Pääongelman ratkaisemisen tukena toimivat seuraavat alaongelmat:

1. Miten osakeyhtiön omistamien arvopapereiden omaisuuslaji määräytyy?
2. Miten suunniteltu tulolähdejaon poistaminen vaikuttaa arvopapereita omistavan osakeyhtiön verotukseen?
3. Toteutuuko omaisuuslajijaottelussa ja tulolähdejaossa hyvän verojärjestelmän ominaisuudet?

Tässä tutkielmassa arvopaperin käsite on rajattu arvopaperimarkkilain (APML 14.12.2012/746) 2 luvun 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun osakeyhtiön osakkeeseen sekä asunto-osakeyhtiölain (AOYL 22.12.2009/1599) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetun asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöosakeyhtiön (AOYL 28 luku 2 §) osakkeeseen. Lisäksi työn rajaukseen sisältyvät kiinteistöt, vaikkeivat ne varsinaisesti arvopapereita olekaan. Esimerkiksi erilaiset johdannaisinstrumentit on rajattu pois.

Osakeyhtiö on yhtiömuoto, jossa korostuvat neljä keskeistä piirrettä: voitontuottamistarkoitus, yhtiön varallisuus ja osakkaiden rajoitettu vastuu, enemmistönvalta ja vähemmistön suoja sekä sopimusvapauden laajuus (Immonen & Nuolima 2017, 10). Tässä työssä pienosakeyhtiöllä tarkoitetaan Kukkosen (2010, 5) tapaan julkisesti noteeraamattomia yhtiöitä, joiden jakamien osinkojen verotus perustuu niiden nettovarallisuuteen. Määritelmän täyttäviä osakeyhtiöitä oli Suomessa 31.12.2016 kaupparekisterin mukaan 268 093 kappaletta. Määrä on merkittävä, sillä Suomessa oli 31.12.2016 yhteensä 605 981 yritystä. (Patentti- ja rekisterihallitus 2017.)

Suomen verojärjestelmän omaisuuslajeista tarkastelun kohteena ovat käyttöomaisuus, vaihto-omaisuus, rahoitusomaisuus ja elinkeinotoimintaan kuulumaton omaisuus. Sijoitusomaisuutta ei käsitellä tutkielmassa, koska kyseistä omaisuuslajia voi EVL 11 §:n mukaan olla ainoastaan raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksilla. Siten sijoitusomaisuus ei ole työn tavoitteiden kannalta merkityksellinen omaisuuslaji.

Tutkimuksessa tarkastellaan omaisuuslajijaottelun ja tulolähdejaon taustoja, nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Arvopaperit ovat hyvä lähestymiskeino aiheen käsittelyyn, sillä

yhtiöillä voi olla eri käyttötarkoituksen omaavia arvopapereita, joiden verotuksellinen koh-
telu vaihtelee tilanteen mukaan. Erityisesti eri omaisuuslajeihin ja tulolähteisiin kuuluvien
arvopapereiden luovutusten käsittely voi erota merkittävästi toisistaan. Luovutuksella tar-
koitetaan tilannetta, jossa omaisuus siirtyy omistajalta toiselle vastiketta vastaan. Vastik-
keellinen luovutus syntyy kaupan, vaihdon ja eräiden vaihtoon rinnastettavien tapahtumi-
nen yhteydessä. Luovutusvoittoa syntyy, kun luovutushinta ylittää omaisuuden hankinta-
menon ja voiton hankkimisesta johtuneet menot. Luovutustappiota taas syntyy luovutushin-
nan alittaessa hankintamenon ja voiton hankkimisesta johtuneet menot. (Verohallinto
2017a.)

VM:n asiantuntijaryhmän muistio (VM 2017a) on merkittävässä roolissa omaisuuslajija-
ottelun ja etenkin tulolähdejaon tulevaisuudennäkymien tarkastelun yhteydessä.

1.2 Tutkimusmenetelmä ja teoreettinen viitekehys

Tämän työn tutkimusmenetelmänä käytetään vero-oikeustutkimukselle tyypillistä lainopil-
listä eli oikeusdogmaattista tutkimusotetta. Lainopillisen tutkimuksen pääasiallisena tehtä-
vänä on selvittää vallitsevan oikeuden mukainen kanta kulloinkin käsiteltävään oikeuson-
gelmaan. (Myrsky 2011, 49.)

Vero-oikeustutkimuksella on tärkeä rooli yhteiskunnassa. Yhteiskunnassamme vallitsee
jatkuva tarve verotuksessa noudatettavien sääntöjen selvittämiseen. Kaikki uudet lainsää-
däntöhankkeet lähtevät liikkeelle kulloinkin voimassa olevasta oikeuden mukaisesta tilan-
teesta. (Myrsky 2011, 49.) Siten on tärkeää ymmärtää ”missä ollaan”, jotta tiedetään ”mi-
hin kannattaa mennä”.

Työssä käytettävien lähteiden perustana on oikeuslähdeoppi. Oikeuslähdeopissa selvite-
tään lähteitä, joiden perusteella päätöksentekijät, kuten viranomaiset ja tuomioistuimet,
saavat laillisen perustan tekemilleen ratkaisuille. (Myrsky & Malmgrén 2014, 17.)

Perinteisesti oikeuslähdeopin mukaan oikeuslähteet jaetaan seuraavasti:

1. Kirjoitettu laki
2. Tavanomainen oikeus
3. Oikeuskäytäntö (prejudikaatit eli ennakkoratkaisut)
4. Lakien esityöt
5. Oikeustiede

Edellinen luettelo kuvaa myös oikeuslähteiden ensisijaisuusjärjestystä. Kirjoitettu laki on siis vahvin ja ensisijainen oikeuslähde. (Myrsky & Malmgrén 2014, 18.)

Tässä työssä jokaisella oikeuslähteellä on oma merkityksensä tutkimusongelman selvittämisessä. Työn kannalta merkityksellisimpiä säännöksiä ovat EVL:n säännökset liittyen omaisuuslaji- ja tulolähdejaotteluun. Myös TVL:n eri säännöksillä on suuri merkitys, kun pohditaan henkilökohtaisen tulolähteen verotuskysymyksiä. Kirjoitettu laki on siten työn lähtökohta.

Kirjoitetun lain pykälää täydentää vallitseva oikeuskäytäntö, jonka tässä työssä muodostava korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) ja keskusverolautakunnan (KVL) ratkaisut. Oikeuskäytäntötapauksia on pyritty valitsemaan eri vuosikymmeniltä melko kattavasti kunkin käsiteltävään aiheeseen sopivalla tavalla. Näiden lisäksi laajalla oikeuskirjallisuudella, asiantuntijalausunnoilla sekä viranomaislähteillä (Verohallinnon ohjeet) on merkittävä rooli tutkimuksen teoriaosuudessa. Tämän tutkielman kannalta merkityksellisenä oikeuslähteenä toimivat on lakien esityöt ja niistä etenkin Valtiovarainministeriön muistio tulolähdejaon poistamisesta.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön johdantoa seuraa teoriaosuus, joka on jaettu kolmeen eri lukuun. Työn toinen luku pyrkii luomaan yleiskuvan Suomen tuloverojärjestelmästä tulolähdejaon kautta. Luvussa kerrotaan tulolähdejakoajattelun taustoista ja nykyhetkestä. Alaluvuissa syvennytään tarkemmin tutkimuksen aiheen kannalta merkityksellisimpiin elinkeinotoiminnan tulolähteeseen ja henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Tulolähdejaon käsittelyn jälkeen luvussa kolme tarkastellaan Suomen tuloverojärjestelmän omaisuuslajien erityispiirteitä. Omaisuuslajeista merkittävimmissä roolissa on käyttöomaisuus muun muassa EVL 6 b §:n säännöksen myötä. Käyttöomaisuutta käsitellään laajasti, ja käyttöomaisuuden käsite, jaksotussäännökset sekä käyttöomaisuusosakkeiden erityispiirteet tulevat lukijalle tutuiksi.

Käyttöomaisuuden jälkeen käsittelyssä ovat omaisuuslajeista vaihto- ja rahoitusomaisuus. Käyttöomaisuuden tapaan vaihto- ja rahoitusomaisuuden kohdalla pyritään selvittämään tekijöitä, jotka ovat luonteenomaisia näille omaisuuslajeille. Myös vaihto- ja rahoitusomai-

suuden kohdalla jaksottamiskysymykset ovat verovelvollisen kannalta tärkeitä, joten niihinkin otetaan oikeuslähteiden avulla kantaa. Kolmannen luvun päättää alaluku, jossa käsitellään elinkeinotoiminnan ulkopuolisiksi katsottavia hyödykkeitä.

Neljäs luku on varattu kokonaan Valtiovarainministeriön lainsäädäntöhankkeelle, jonka tavoitteena on poistaa yhteisöiltä tulolähdejako elinkeinotoiminnan tulolähteen ja henkilökohtaisen tulolähteen osalta. Luvussa tarkastellaan asiantuntijaryhmän muistiota, joka sisältää aihiot siitä, miten mahdollinen tulolähdejaon poistaminen toteutettaisiin. Muistion sisällön esittelyn jälkeen tarkastellaan sen herättämiä reaktioita sidosryhmissä ja asiantuntijatahoissa. Reaktiot on koottu eri tahojen antamista lausunnoista Valtiovarainministeriön muistioon liittyen.

Viidennessä luvussa siirretään teoria käytäntöön. Luvussa käsitellään esimerkkitapausta, jonka tarkoituksena on havainnollistaa omaisuuslajijaottelun ja tulolähdejaon käytännön merkitystä osakeyhtiöiden verotuksen kannalta. Esimerkkitapauksen käsittelyn yhteydessä spekuloidaan myös vaihtoehtoisilla skenaarioilla. Skenaarioiden avulla näytetään konkreettisesti verotuskäytännön eroavaisuus toisistaan poikkeavissa tilanteissa.

Viimeisessä luvussa kuusi tehdään yhteenveto ja käydään läpi johtopäätökset. Luvussa kerrotaan myös hyvän verojärjestelmän ominaisuuksista ja peilataan näitä omaisuuslaji- ja tulolähdejakoon. Tämän jälkeen annan omat suositukseni ja kehitysehdotukseni suunnitellulle tulolähdejaon ja omaisuuslajijaottelun uudistukselle. Lopuksi vielä pohditaan työn luotettavuutta ja arvioidaan omaa oppimisprosessia opinnäytetyön eri vaiheissa.

2 Tulolähdejako

Osakeyhtiö on verovelvollinen, jonka tuloveroprosentti verovuonna 2017 on 20 % muiden yhteisöjen tapaan (Verohallinto 2017b). Yhteisöt ovat itsenäisiä verosubjekteja eli niitä verotetaan niiden omista tuloista (Myrsky & Malmgrén 2014, 46.) Suomen tuloverojärjestelmässä verotettava tulo lasketaan tulolähteittäin. Osakeyhtiöllä, kuten muillakin verovelvollisissa, voi olla kolme eri tulolähdettä, jotka ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde sekä henkilökohtainen tulolähde. (Verohallinto 2017b.) Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen sovelletaan lakia elinkeinotulon verottamisesta (EVL), maatalouden tulolähteeseen maatilatalouden tuloverolakia (MVL 543/1967) ja henkilökohtaiseen tulolähteeseen tuloverolakia (TVL). Harjoitetun toiminnan tosiasiallinen luonne ratkaisee, minkä lain mukaan verotettava tulo lasketaan. Esimerkiksi yritysmuodolla ei ole merkitystä ratkaistessa tulolähdettä. (Myrsky & Malmgrén 2014, 41.) Kunkin tulolähteen positiiviset verotettavat tulokset summataan yhteen ja yhteenlasketusta tuloksesta maksetaan yhteisöverokannan mukainen tulovero (Myrsky & Rabinä 2014, 79). Tässä tutkielmassa keskitytään osakeyhtiöiden kannalta merkittävimpiin ja yleisimpiin tulolähteisiin eli elinkeinotoiminnan tulolähteeseen sekä henkilökohtaiseen tulolähteeseen.

Tulolähdejaolla on merkittävä vaikutus, koska eri tulolähteissä verotettava nettotulo lasketaan joiltain osin eri tavoin. Jokaisen tulolähteen menot ja pääsääntöisesti myös vahvistetut tappiot ovat vähennettävissä ainoastaan saman tulolähteen tuloista. (Myrsky & Malmgrén 2014, 41.) Toisin sanoen eri tulolähteiden voittoja ja tappiota ei ole mahdollista nettottaa keskenään (Andersson & Penttilä 2014, 59). EVL 119 ja 120 §:ien mukaan sekä elinkeinotoiminnan että muun toiminnan (= henkilökohtainen tulolähde) tappiot vähennetään seuraavan 10 verovuoden aikana sen tulolähteen tuloksesta, jossa tappio on syntynyt.

2.1 Tulolähdejaon taustat

Tulolähdejaolla on nykyistä suurempi merkitys ennen vuoden 1993 verojärjestelmän uudistusta. Vuoteen 1993 saakka tulolähteiden päätarkoituksena oli turvata kunnallisverotuksessa verojen ohjautuminen oikealle veronsaajakunnalle. Ennen uudistusta verovelvollisten harjoittama liiketoiminta muodosti oman tulolähteensä ja itsenäinen ammatti toisen. Tämän lisäksi maatilatalous (joka käsitti maa- ja metsätalouden) sekä erilliskiinteistö muodostivat vielä omat tulolähteensä. Jos verovelvollisella oli tuloa, jota ei voitu liittää edellä mainittuihin neljään tulolähteeseen, kuului se niin sanottuun henkilökohtaisten tulojen tulolähteeseen. (Andersson & Penttilä 2014, 58.)

Keskeisin merkitys tulolähdejaolla ennen vuoden 1993 uudistusta oli se, että jokaisen tulolähteen tulos vahvistettiin erikseen. Valtion tuloverotuksessa tulolähteiden voitot ja tappiot kuitattiin keskenään, mutta kunnallisverotuksessa toisen tulolähteen tappioita ei ollut mahdollista vähentää toisen tulolähteen tuloista. (Andersson & Penttilä 2014, 59.)

Vuoden 1993 alusta voimaan tulleen verouudistuksen jälkeen yhteisöt ja yhteisetuudet ovat suorittaneet tulostaan veroa ainoastaan valtiolle (Andersson & Penttilä 2014, 58). TVL 1 §:n 3 momentissa tosin mainitaan, että yhteisön ja yhteisetuuden tulosta suoritetaan veroa valtiolle ja kunnalle. Kunta on mainittu momentissa, koska sillä on haluttu korostaa kuntien oikeutta veronsaajina. Todellisuudessa yhteisöt ja yhteisetuudet maksavat tuloveronsa valtiolle, joka tilittää edelleen verojen jako-osuudet kunnille verontilityslain (10.7.1998/532) mukaisesti. (Andersson & Penttilä 2014, 58.) Verontilityslain 12 e §:n mukaan verovuonna 2016 yhteisövero jakautui veronsaajien kesken seuraavasti:

Valtio	69,08 %
Kunnat	30,92 %

Koska kunnilla ei ole ollut vuoden 1993 jälkeen suoraa verotusoikeutta yhteisöihin, ei tulolähdejaolla ole enää nykyään entisenlaista merkitystä. Vuoden 1993 verouudistusta edeltävään, tulolähdejakoä käsittelevään oikeuskäytäntöön on tämän vuoksi suhtauduttava vähintäänkin kriittisesti. (Andersson & Penttilä 2014, 58.)

Kun kuntien merkitys tulolähdejakokysymyksessä on nykyään mitätön, on tulolähdejako perusteltu lähinnä aggressiivisen verosuunnittelun minimoimisella, kun eri tulolähteiden tuloja ja menoja ei voi netottaa keskenään (Kukkonen 2010, 55). Tämän lisäksi on katsottu, että tulolähteiden täydellisellä yhdistämisestä voisi seurata neutraalisuusongelmia niiden osakeyhtiöiden kohdalla, joilla on suuret elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi luettavat tulot ja varat (Ossa 2014, 70).

Tulolähdejako on ollut viime vuosina suuren muutospaineen alla. Valtiovarainministeriön elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmän muistiossa kesäkuussa 2013 (VM 2013) selvitettiin osakeyhtiöiden tulolähdejaon poistamisen mahdollisuuksia. Työryhmä teki kannanoton, jonka mukaan osakeyhtiöiden kaikkea harjoittamaa tulonhankkimistoimintaa tulisi verottaa yhtenä kokonaisuutena yhtenäisin perustein EVL:n mukaan. Varsinaisia lainsäädäntöratkaisuja ei tällöin annettu. Muistiossa kuitenkin huomautettiin, että jatkovalmisteluissa tulee arvioida, missä muodossa tulolähdeuudistus tulisi toteuttaa ja miten asia vaikuttaisi muiden yritysmuotojen verotukseen.

Valtiovarainministeriön vero-osasto asetti 18.11.2016 asiantuntijaryhmän valmistelemaan lainsäädäntöhanketta tulolähdejaon poistamiseksi. Asiantuntijaryhmän tehtävänä on toimia tukena lainsäädäntöhankkeessa ja valmistella tarpeelliset säännökset osakeyhtiöiden tulolähdejaon poistamiseksi EVL:n ja TVL:n osalta. 29.6.2017 annetun muistion mukaan tavoitteena oli, että uudet säännökset tulisivat voimaan 2018 alusta (VM 2017a, 2). Lainsäädäntöhanke ei kuitenkaan ole edennyt suunnitellussa aikataulussa ja työryhmän toimikautta pidennettiin 30.4.2018 saakka (VM 2017b). Lainsäädäntöhanketta tulolähdejaon poistamisesta ja sen mahdollisia vaikutuksia tarkastelun kohteena olevien pienosakeyhtiöiden verotukseen tarkastellaan jäljempänä.

2.2 Elinkeinotoiminnan tulolähde

EVL 1 ja 2 §:n mukaan elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa, ja verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta muodostavat elinkeinotoiminnan tulolähteen.

Liiketoiminnalla tarkoitetaan yleisesti toimintaa, jossa verovelvollinen tuottaa palveluita tai tavaroita omissa nimissään merkittävässä laajuudessa. Ammattitoiminta on liiketoimintaa pienimuotoisempaa, eikä vaadi yhtä suuria pääomia eikä riskinottoa. (Niskakangas 2014, 78.) Ammatinharjoittajilla heidän henkilökohtainen ammattitaito on tärkeässä roolissa ja toimintaan liittyvä riski muodostuu lähinnä tuottojen mahdollisesta syntymättömyydestä (Andersson & Penttilä 2014, 20). Hyvä esimerkki ammatinharjoittajista ovat yksityiset asiantuntijat ja lääkärit. Verotuksellisesti ei ole juurikaan merkitystä, katsotaanko verovelvollinen ammatin- vai liikkeenharjoittajaksi. (Niskakangas 2014, 78.)

Elinkeinotoiminnalle on annettu muun muassa seuraavia tunnusmerkkejä:

- voiton tavoittelu
- toiminnan itsenäisyys
- jatkuvuus ja suunnitelmallisuus
- toiminnan taloudellinen riski
- toiminnan suuntaaminen ulospäin rajoittamattomaan tai ainakin suurehkoon rajoitettuun henkilökuntaan

Kaikkien edellä mainittujen seikkojen ei tarvitse täyttyä, jotta toiminta katsottaisiin elinkeinonharjoittamiseksi, vaan toimintaa arvioidaan tunnusmerkkien täyttymisen osalta kokonaisuutena. (Niskakangas 2014, 78.)

Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkinä mainitun voiton tavoittelun ei tarvitse olla luonteeltaan voiton maksimoimista, vaan voiton tavoittelu sellaisenaan on riittävä peruste EVL:n soveltamiselle. (Andersson & Penttilä 2014, 20.) Toiminnan ollessa vuodesta toiseen tappiollista voidaan kyseenalaistaa se, onko kysymys aidosta elinkeinotoiminnasta. Vailla tulonhankkimistarkoitusta harjoitettu tappiollinen harrastustoiminta ei täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. (Myrsky & Malmgrén 2014, 81-82.) Sillä, miten saatu voitto käytetään, ei ole merkitystä. Esimerkiksi osakeyhtiötä, joka tavoittelee voittoa, mutta käyttää voittonsa kokonaisuudessaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin, on pidettävä liiketoimintaa harjoittavana yhtiönä. (Andersson & Penttilä 2014, 21.)

Toiminnan tulee olla itsenäistä, jotta se katsottaisiin liiketoiminnaksi. Siten jonkun muun johdon ja valvonnan alla vastiketta vastaan tehty palkkatyö ei ole liiketoimintaa. (Myrsky & Malmgrén 2014, 83.) Satunnaisesti harjoitettu toiminta, esimerkiksi yksittäiset kaupat tai muut vastaavat toimet, ei täytä jatkuvuuden ja suunnitelmallisuuden kriteereitä (Andersson & Penttilä 2014, 22). Täten esimerkiksi satunnainen ja pienissä määrin harjoitettu arvopaperikauppa ei ole elinkeinotoimintaa.

Liiketoiminnassa syntyy riskiä, kun meno suoritetaan ennen mahdollista tuloa. Siten myös menot altistetaan riskeille ja riski ei liity ainoastaan tulojen mahdolliseen saamatta jäämiseen. (Andersson & Penttilä 2014, 22.)

Viimeinen yleisesti elinkeinotoiminnan tunnusmerkiksi luettava asia on liiketoiminnan suuntautuminen ulospäin rajoittamattomaan tai ainakin laajahkoon rajoitettuun henkilökuntaan näkyvällä tavalla. Perinteinen näkyvä ja ulkonainen elinkeinotoiminnan tunnusmerkki on tehdas, myymälä tai muu liiketoiminnan harjoittamispaikka. Tämänkaltaisesta paikasta harjoitettu toiminta suuntautuu yleisesti joukkoon, jota ei ole ennakkoon määriteltä. Jos laajamittaisena harjoitetun elinkeinotoiminnan muut tunnusmerkit täyttyvät, on toimintaa pidettävä liiketoimintana, vaikka toiminta suuntautuisikin etukäteen tiedossa olevaan pieneen joukkoon. (Andersson & Penttilä 2014, 22-23.) Esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden (KHO 1984 T 3731) ratkaisussa kolmen asunto-osakeyhtiön perustaman huolto-osakeyhtiön katsottiin harjoittavan liiketoimintaa, vaikka sen toiminta suuntautui ainoastaan osakasyhtiöihin omakustannushintaan.

Vuonna 1968 säädetty EVL perustui alun perin pitkälti meno-tulo-teoriaan, joka oli myös aiemman kirjanpitolain perustana. Meno-tulo-teoriassa on kyse siitä, että tulos muodostuu tulojen ja menojen erotuksesta eikä varallisuuserien arvossa tapahtuneita muutoksia oteta juurikaan huomioon. (Myrsky & Malmgrén 2014, 50.) Nykyisen, vuonna 1997 uudistetun kirjanpitolain perustana ovat EU:n direktiivit, ei meno-tulo-teoria (Andersson & Penttilä

2014, 12). Sitten myös elinkeinoverolakia on muokattu lainmuutoksilla siten, että se sopeutuisi paremmin kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin ja KPL:n muutoksiin. Periaatteellisesti muutos on ollut merkittävä, kun EVL:n aiemmasta peruslinjasta poiketen realisoitumattomat arvonmuutokset ovat alkaneet vaikuttaa verotukseen entistä enemmän. (Andersson & Penttilä 2014, 5.) Muutosten vuoksi meno-tulo-teorian merkitys lakien teoreettisena perustana on menettänyt merkitystään, mutta EVL sisältää edelleen tietyjä piirteitä meno-tulo-teoreettisesta ajattelusta. (Myrsky & Malmgrén 2014, 50.) Kirjanpitolainsäädännön ja EVL:n nykyisistä eroavaisuuksista huolimatta kirjanpidolla on edelleen merkittävä rooli informaatiolähteenä ja perustana elinkeinotoiminnan tuloksen laskennassa (Andersson & Penttilä 2014, 12).

EVL:ssa sovelletaan KPL:n tavoin pääsääntöisesti suoriteperustetta. Suoriteperusteen mukaan tulo syntyy suorituksen luovutuksen yhteydessä ja meno tuotannontekijän vastaanottamishetkellä. Toinen mahdollinen jaksottamistapa on maksuperuste. Suoriteperuste eroaa maksuperusteesta siten, että maksuperusteen mukaan tulo ja meno syntyvät maksuhetkellä. Maksuperusteinen jaksottaminen EVL:ssa tulee kysymykseen vain poikkeuksellisissa tapauksissa: pienimutoisten tulo- ja menoerien kohdalla sekä ammatinharjoittajan verotuksessa ja kirjanpidossa EVL 27a §:ssä ilmenevään laajuuteen saakka. (Myrsky & Malmgrén 2014, 52.) Suoriteperusteista jaksottamista eri omaisuuslajien kohdalla käsitellään tuonnempana.

2.2.1 Hyödykkeen kuuluminen elinkeinotoiminnan tulolähteeseen

EVL 53 §:n momenttien 1 ja 2 mukaan hyödyke, esimerkiksi arvopaperi, kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos sitä käytetään pääasiallisesti tai yksinomaan elinkeinotoiminnassa. Tilanteissa, joissa hyödykettä käytetään osittain elinkeinotoiminnassa ja osittain muihin tarkoituksiin (esim. osittain osakkaan yksityiskäytössä oleva auto), hyödyke kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos sitä käytetään pääasiallisesti (yli 50 prosenttisesti) elinkeinotoimintaa edistäviin tarkoituksiin. Tällaisen omaisuuden ollessa kyseessä kuitenkin vain se osa hankintamenosta, joka kohdistuu tulon hankkimiseen tai säilyttämiseen, on vähennyskelpoinen tuloverotuksessa esimerkiksi luovutuksen tai poistolaskennan yhteydessä. (Andersson & Penttilä 2014, 354.)

Yhtiön omistamien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen kohdalla tulee usein pohdittavaksi, kuuluuko kyseinen hyödyke elinkeinotoiminnan tulolähteeseen vai henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia palveleva kiinteistö tai osakehuoneisto kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen. Elinkeinotoimintaa edistäviä tarkoituksia ovat muun muassa rakennuksen käyttäminen tehdas-, liike-

tai hallintotarkoituksiin taikka henkilökunnan asuntolina. Käytön jakaantumista elinkeinotoiminnan ja muun toiminnan välillä mitataan yleisen käytännön mukaisesti lattiapinta-alan perusteella, ja erityisissä tilanteissa kuutiotilavuuden tai punnittujen arvojen avulla. Lyhytaikaiset muutokset rakennuksen käyttösuhteissa eivät muuta sen tulolähdettä, mutta esimerkiksi pysyvästi ulkopuolisille vuokratun rakennuksen katsotaan siirtyvän EVL 51 a §:n tulolähdesiirtosäännösten mukaisesti henkilökohtaiseen tulolähteeseen. (Verohallinto 2015b.) Tämä johtuu siitä, ettei vallitsevan oikeuskäytännön mukaan laajamittaistakaan vuokraustoimintaa katsota elinkeinotoiminnaksi (Ossa 2014, 43). Vuokraustoiminnan kuulumista henkilökohtaisen toiminnan tulolähteeseen käsitellään tarkemmin osiossa 2.3.1.

Jos yhtiö myy aiemmin pääasiallisesti elinkeinotoiminnan käytössä olleen, mutta sittemmin ulkopuolisille vuokratun rakennuksen, säilyttää kiinteistö tai osakehuoneisto liikeomaisuusluonteensa luovutustilanteessa suhteellisen pitkään. Oikeuskäytännössä (ks. esim. KHO 1991 B 510) on katsottu, että kiinteistöstä saatava myyntitulo on elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloa, vaikka ulkopuolisille vuokraamisen aika muodostuu jopa kymmenen vuoden pituiseksi ja vaikka tuloa olisi verotettu tältä ajalta henkilökohtaisen tulolähteen tulona. (Verohallinto 2015b.) Huoneistojen hallintaan oikeuttavien osakkeiden osalta vastaava aikaraja on oikeuskäytännön mukaan noin viisi vuotta (ks. KHO 1991 B 518).

2.2.2 Elinkeinotoiminnaksi katsottava arvopaperikauppa

Kun arvopaperimarkkinat ovat kehittyneet ja arvopaperitoiminnot yleistyneet, on verotuksellisesti tullut pohdittavaksi, missä kulkee elinkeinotoiminnaksi katsottavan arvopaperikaupan raja (Andersson & Penttilä 2014, 28). Verohallinnon verovuosille 2000-2002 antamissa yhtenäistämisohjeissa lähtökohtana oli, että arvopaperikaupankäyntiä varten perustettu yhtiö on aina elinkeinotoiminnan harjoittaja. Myös sivutoimisesti harjoitetun arvopaperikaupan katsottiin olevan elinkeinotoimintaa, eikä kaupan volyymillä tai määrällä ollut merkitystä. (Ossa 2014, 71.) Verohallinnon linja kuitenkin muuttui erityisesti KHO:n antaman ratkaisun myötä:

KHO 2003 T 941

A Oy, joka oli aloittanut toimintansa vuonna 1998, harjoitti tervanvälitystä ja grillihiilien myyntiä. Yhtiön toimialaan kuului myös arvopaperikauppa. Yhtiön ensimmäinen tilikausi oli ollut tappiollinen. Verovuonna 1999 yhtiön tervanvälityksen ja grillihiilien myynnin liikevaihto oli 61 116 markkaa. Yhtiön tulos olisi ollut tappiollinen, ellei yhtiö olisi osakasomistajaltaan korotta lainaksi saamallaan varoilla, 931 377 markalla, 12.8.1999 hankkinut 2000 Oyj Nokia Ab:n osaketta ja luovuttanut ne 10.9.1999 1 010 774 markalla, mistä oli syntynyt voittoa 75 859 markkaa. Muita osakkeiden ostoja ja myyntejä ei verovuonna ollut. Vuonna 2000 osakkeita oli ostettu kuudella kaupalla yhteensä 1 150 000 markalla, ja myyty noin 550 000 markalla. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei verovuonna yhdellä kaupalla tapahtunut osakkeiden osto ja myynti pankin välityksellä ollut elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:ssä

tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Osakkeiden luovutuksesta saatua voittoa ei siten ollut verotettava elinkeinotulolähteen vaan tuloverolain mukaisen tulolähteen tulona. Verovuosi 1999.

Verohallinnon tämänhetkisten ohjeiden mukaan verovelvollisen harjoittaman arvopaperikaupan tulolähde määräytyy tunnusmerkkien täyttymisen perusteella. Arvopapereihin liittyvää toimintaa arvioidaan kokonaisuutena. Jos arvopaperikauppa täyttää aiemmin läpikäydyt elinkeinotoiminnan tunnusmerkit, on siitä saatua tuloa verotettava elinkeinotoiminnan tulona. Jotta elinkeinotoiminnan tunnusmerkit täytyisivät, on arvopaperikaupan oltava voittoa tavoittelevaa, suunnitelmallista, aktiivista, jatkuvaa ja taloudellisen riskin ottavaa. Lähtökohtaisesti arvopaperikauppaa varten perustettu yhtiö, jolla on tätä toimintaa varten kirjanpito ja toiminimi, harjoittaa elinkeinotoimintaa. (Verohallinto 2015c.)

Verohallinnon mukaan yksittäistapauksissa, joissa arvopaperit ovat selkeästi yhtiön passiivista omaisuutta, voidaan arvopapereiden katsoa kuuluvan TVL:n mukaan verotettavaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Passiivista omaisuutta ovat pitkään omistetut arvopaperit, joilla ei käydä aktiivisesti kauppaa. Myös tilanteissa, joissa arvopaperisalkku pitää sisällään etupäässä riskittömiä sijoituksia, voidaan arvopapereita pitää muuna kuin elinkeinotoiminnan omaisuutena. Riskittömiksi sijoituksiksi Verohallinto mainitsee ohjeessaan talletus-, kunta- ja sijoitustodistukset, valtion velkasitoumukset, obligaatiot sekä asunto-osakkeet. Tilanteita kuitenkin tarkastellaan ja ratkaistaan tapauskohtaisesti. (Verohallinto 2015c.) Käytännössä siis osakeyhtiön osakkeilla käymä arvopaperikauppa on tämänhetkisen tulkinnan mukaan elinkeinotoimintaa, jos se on vähänkin aktiivisempaa ja riskiä ottavaa. Tarkkoja raja-arvoja elinkeinotoiminnaksi katsottavan arvopaperikaupan liikevaihdon ja kauppajen lukumäärien osalta ei ole käytännössä mahdollista asettaa (Andersson & Penttilä 2014, 32).

Uusien luovutusvoittojen verovapaussäännösten (EVL 6 ja 6b §) myötä arvopaperikaupan ei kuitenkaan välttämättä katsota olevan elinkeinotoimintaa, jos sitä harjoittaa niin sanottu holdingyhtiö (Myrsky & Malmgrén 2014, 97). Holdingyhtiöllä tarkoitetaan tässä sijoitusyhtiötä, jonka pääasiallinen toiminta liittyy arvopapereiden omistamiseen ja hallintaan. Tällainen yhtiö pyrkii arvopaperisijoituksillaan vähentämään suoriin arvopaperisijoituksiin liittyviä riskejä. (Andersson & Penttilä 2014, 32-33.) Tulkintaongelma tulee kysymykseen varsinkin tilanteissa, joissa holdingyhtiön toiminta rajoittuu osakkeiden tai konserniyhtiöiden käyttämien kiinteistöjen omistamiseen (Kukkonen 2010, 61).

Lähtökohta on, ettei luonnollisten henkilöiden (= ihmiset) omistamia holdingyhtiöitä, joiden omistajakunta on suppea, katsota elinkeinotoiminnan harjoittajiksi. Perusteluna tälle on

se, että jos holdingyhtiö otettaisiin välistä pois, yhtiön omistamat osakkeet ja muut arvopaperit olisivat luonnollisten henkilöiden sijoituksia. Koska luonnollisten henkilöiden harjoittamaan arvopaperikauppaan ei sovelleta EVL:a, ei myöskään tämänlaisen holdingyhtiön katsota harjoittavan elinkeinotoimintaa. (Andersson & Penttilä 2014, 33.) Tilanne on kuitenkin toinen suurten liiketoimintaa harjoittavien konsernien emoyhtiöiden kohdalla (Myrsky & Malmgrén 2014, 97). Jos tällainen emoholdingyhtiö omistaa liiketoimintaa harjoittavia tytäryhtiöitä ja tarjoaa näille konsernipalveluita (esim. huolehtii rahoituksesta, taloushallinnosta ja omalla henkilökunnallaan johtaa konsernia), katsotaan sen harjoittavan elinkeinotoimintaa. (Andersson & Penttilä 2014, 50.)

Arvopapereita omistavalla yhtiöllä rajanveto EVL:n ja TVL:n osalta on merkittävässä roolissa tappioiden vähentämisen kannalta (Kukkonen 2010, 61.) Jos arvopaperit katsotaan kuuluvan elinkeinotoiminnan ulkopuoliseen henkilökohtaiseen tulolähteeseen, on TVL 50 §:n mukaan luovutustappiot vähennettävissä vain TVL-omaisuuden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena. EVL-tulolähteeseen kuuluvien arvopapereiden luovutustappiot ovat sen sijaan vähennettävissä kaikista EVL-tuloista 10 vuoden ajan (TVL 119 §). Poikkeuksen muodostavat EVL 6 b §:n 4 momentin mukaiset käyttöomaisuuteen kuuluvien muiden kuin verovapaasti luovutettavissa olevien osakkeiden luovutustappiot. Nämä tappiot ovat vähennettävissä vain veronalaisista käyttöomaisuuden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutuksia käsitellään tarkemmin osiossa 3.1.3.

2.3 Henkilökohtainen tulolähde

Jos tulot ja menot eivät sovellu elinkeinotoiminnan (tai maatalouden) tulolähteeseen, kohdistetaan ne henkilökohtaiseen eli muun toiminnan tulolähteeseen. Tämän vuoksi henkilökohtaisen tulolähteen voidaan ajatella olevan ikään kuin ”ylijäämävarasto”. Henkilökohtaisen tulolähteen verokohtelun määrittää TVL. (Ossa 2017, 27.) Toisin kuin elinkeinotoiminnan ja maatalouden osalta, laissa ei ole mainintaa käsitteestä ”henkilökohtainen tulolähde”. TVL 15 ja 16 §:issä mainitaan kuitenkin maatalouden ja elinkeinotoiminnan ohella ilmaisut ”muu toiminta” ja ”muu tulo”, ja juuri näillä ilmaisuilla tarkoitetaan henkilökohtaisen tulolähteen toimintaa ja sen tuloa. (Myrsky & Rabinä 2014, 81.)

TVL:n voidaan ajatella olevan tuloverojärjestelmän perustuslaki ja se pitää sisällään muun muassa säännökset verovelvollisuudesta ja verovapaudesta, tappioiden vähentämisestä sekä veron määrien laskemisesta (Myrsky & Malmgrén 2014, 41). Tuloverolaissa on myös määritelty muiden verolakien kannalta merkityksellisiä käsitteitä. Tällainen on esimerkiksi

yhteisön käsite (TVL 3 §), jota ei ole määritelty lainkaan EVL:ssä. (Myrsky & Malmgrén 2014, 45-46.)

Erot tuloverolain ja elinkeinoverolain välillä ovat kaventuneet, eikä sovellettavalla verolailla ole välttämättä niinkään suurta merkitystä yritykselle käytännössä. Tilanne on toinen, kun yhtiötä verotetaan kahden eri verolain mukaan samanaikaisesti, eikä tulolähteiden tuloksia voi kuitata keskenään. EVL on kuitenkin usein osakeyhtiöille houkuttelevampi vaihtoehto, kun sillä on vain yksi tulolähde. Tämä johtuu siitä, että EVL:ssä on TVL:ia laajemmat mahdollisuudet tulojen ja menojen jaksottamiseen sekä tappioiden vähentämiseen. Esimerkiksi TVL:n mukaan verotettava yhtiö ei voi tehdä arvonalentumispoistoja arvopapereista lainkaan. EVL:n mukaan verotettava yhtiö voi sen sijaan tehdä arvonalentumispoistoja muista arvopapereista kuin osakkeista. Elinkeinoverolaki myös huomioi liiketoiminnan riskien ja investointien vaikutukset tuloverolakia paremmin verotettavaa tuloa laskettaessa. Kaiken kaikkiaan EVL:n voidaan sanoa ”ymmärtävän” elinkeinotoimintaa tuloverolakia paremmin. (Kukkonen 2010, 34.) Onkin kyseenalaistettu, miksi joitain osakeyhtiöitä ylipäättään verotetaan tuloverolain mukaan. Seuraavaan taulukkoon on koottu elinkeinotoiminnan ja henkilökohtaisen tulolähteen merkittävimpiä eroja:

Taulukko 1. EVL:n ja TVL:n erot (KauppakamariTieto 2014)

	Elinkeinotoiminnan tulolähde	Henkilökohtainen tulolähde
Vähennys arvonalentumisen perusteella	Kyllä, tietyin rajoituksin	Ei (poikkeus konkurssi tai vastaava)
Menetyksiä voidaan vähentää	Kyllä, tietyin rajoituksin	Ei yleensä
Luovutustappion voi vähentää muista tuloista kuin luovutusvoitoista	Kyllä	Ei
Konserniavustus mahdollinen	Kyllä	Ei
Jälleenhankintavaraus ja muut varaukset mahdollisia	Kyllä	Ei

Rajanveto elinkeinotoiminnan ja henkilökohtaisen tulolähteen välillä ratkaistaan ensi kädessä EVL 1 §:n perusteella. Toisin sanoen toiminta, joka ei ole liike- tai ammattitoimintaa, kuuluu henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Hyödykkeiden tulolähteen määrittää EVL 53 § eli henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvat kaikki ne hyödykkeet, jotka eivät yksinomaan tai pääasiallisesti edistä elinkeinotoimintaa. (Verohallinto 2016.)

2.3.1 Osakeyhtiön harjoittama vuokraustoiminta

Ehkä yleisin tilanne, johon sovelletaan TVL:ia osakeyhtiöiden kohdalla, on kiinteistöjen ja osakehuoneistojen vuokraustoiminta. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan laajamittais-takaan vuokraustoimintaa ei katsota elinkeinotoiminnaksi, jos sillä ei ole yhteyttä varsinaiseen elinkeinotoimintaan. Äärimmäisenä esimerkkinä tästä on tapaus KHO 1978 II 564, jossa jopa 423 huoneiston vuokraamista ei katsottu EVL:n mukaiseksi toiminnaksi. (Kukkonen 2010, 57.)

Vuokraustoiminnan osalta vanhalla oikeuskäytännöllä on edelleen vahva jalansija oikeus-tilan osoittajana siitäkin huolimatta, ettei kiinteistötulon tulolaji ole enää nykyään oma tulolähteensä. Kiinteistötulon käsitteen poistuttua vuoden 1993 verouudistuksen myötä, elinkeinotoiminnan tulolähteen ulkopuolelle luettavat erilliskiinteistöt kuuluvat TVL:n mukaan verotettavaan muun toiminnan tulolähteeseen. EVL:n ja TVL:n välistä rajanvetoa on jouduttu pohtimaan varsinkin tilanteissa, joissa vuokraustoiminta kohdistuu ulkopuolisiin tahoihin tai on luonteeltaan passiivista sijoitustoimintaa vailla kytköksiä varsinaiseen elinkeinotoimintaan. (Kukkonen 2010, 57.) Näissä tilanteissa on katsottu, ettei vuokraustoiminta ole aktiivista liiketoimintaa, vaan rinnastuu sijoitusluonteiseen toimintaan. Siten ulkopuolisiin kohdistuva passiivisluonteinen vuokraustoiminta luetaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvaksi. (Ossa 2013, 51.)

Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa erillinen kiinteistöosakeyhtiö vuokraa tiloja elinkeinotoimintaa harjoittavalle saman konsernin yhtiölle. Tällaisissa tapauksissa kiinteistöosakeyhtiötä verotetaan EVL:n mukaan. (Kukkonen 2010, 57.) Esimerkkinä tästä on seuraava KHO:n ratkaisu vuodelta 2014:

KHO:2014:36

Kiinteistö Oy A oli 7.12.1988 kaupparekisteriin merkitty keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö. Yhtiön osakkeet tuottivat oikeuden hallita yhtiön omistamassa rakennuksessa huoneistoja, jotka olivat tuotanto-, varasto-, näyttely-, neuvottelu- ja toimistotiloja. Kun Kiinteistö Oy A:n hallitsemia tiloja käytettiin sen emoyhtiön B Oy:n liiketoiminnassa ja näillä yhtiöillä oli siten liiketoiminnallinen yhteys, Kiinteistö Oy A:n tulos oli laskettava elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännösten mukaisesti.

Verovuodet 2005 ja 2006

Myös tilanteissa, joissa yhtiö aktiivisesti jalostaa vuokrattavia tiloja asiakkaiden käyttötarkoituksiin sopiviksi, voidaan toiminnan katsoa olevan EVL:n mukaan verotettavaa. Näin katsottiin esimerkiksi tapauksessa KHO 2000 T 2885, jossa EVL:n puolesta puhui myös se, että kiinteistöjen monipuolinen jalostustoiminta sitoi poikkeuksellisen suuren määrän pääomia (noin 240 miljoonaa euroa) ja EVL:n tunnusmerkkinä tunnettava liiketoimintariski oli vahvasti läsnä. (Ossa 2013, 51-52.)

Kiinteistöliiketoiminnan verottamista henkilökohtaisen tulolähteen mukaan on kritisoitu perustellusti. Vaatiihan kiinteistöihin liittyvä toiminta nykyään aktiivista toimintaa ja markkinoiden tuntemusta. (Ossa 2013, 52.) Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän muistiossa tulolähdejaon poistamisesta onkin esitetty, että elinkeinotoiminnan käsite laajentuisi nykyisestä siten, että myös kiinteistöliiketoiminta katsottaisiin jatkossa EVL:n alaiseksi toiminnaksi (VM 2017a, 3). Muistiota käsitellään omassa luvussaan 4.

3 Omaisuuslajijaottelu Suomen verojärjestelmässä

Omaisuuslajijaottelulla on paljon merkitystä verovelvollisille. Ensinnäkin eri omaisuuslajien hankintamenot jaksotetaan eri tavoilla. Lisäksi omaisuuslajisiirroissa ja luovutustilanteissa jaottelu on tärkeässä roolissa. Myös nettovarallisuuden (= varat – vieras pääoma) laskennassa omaisuuslajeilla on suuri merkitys, sillä eri omaisuuslajeja arvostetaan eri tavalla verotuksessa. Yhtiöiden nettovarallisuus määrittää niiden osakkaille jaettavan osinkojen pääomatulo-osuuden määrän. (Ossa 2014, 136.)

3.1 Käyttöomaisuus

Käyttöomaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa pysyvään käyttöön tarkoitetut hyödykkeet. Ol-lakseen käyttöomaisuutta, on hyödykkeen palveltava käyttöarvoltaan elinkeinotoimintaa ja sen on oltava hankittu pysyvään käyttöön. Käyttöomaisuus on määritelty EVL 12 §:ssä seuraavasti:

Käyttöomaisuutta ovat elinkeinossa pysyvään käyttöön tarkoitetut maa-alueet, arvopaperit, rakennukset, koneet, kalustot ja muut esineet, patentit ja muut erikseen luovutettavissa olevat aineettomat oikeudet sekä soran- ja hiekanottoaikat, kaivokset, kivilouhokset, turvesuot ja muut sellaiset hyödykkeet. Maa-alue, arvopaperit ja muut sellaiset hyödykkeet ovat kulumatonta käyttöomaisuutta.

Kirjanpidon tasekaavassa ei ole ”Käyttöomaisuus” –nimellä tunnettavaa omaisuusryhmää. Verotuksessa käyttöomaisuutena tunnettavat hyödykkeet kuuluvat taseen pysyviin vastaaviin. Kaikki taseen pysyvät vastaavat eivät kuitenkaan ole verotuskäytännössä käyttöomaisuutta, vaan käyttöomaisuusluonteen ratkaisee tosiasiallinen käyttötarkoitus, ei pelkkä nimike. (Kukkonen 2010, 431.)

Käyttöomaisuus jaotellaan kuluvaksi ja kulumattomaksi käyttöomaisuudeksi. Kulumatonta käyttöomaisuutta EVL 12 §:ssä mainituista hyödykkeistä ovat arvopaperit ja maa-alueet. Loput EVL 12 §:ssä luetellut tarvikkeet ja hyödykkeet ovat kulumaa käyttöomaisuutta. Vain kulumasta käyttöomaisuudesta on mahdollista tehdä EVL:n määrittämiä säännönmukaisia poistoja. Poistoja tehdään, jotta elinkeinotoiminnassa kulumiselle alttiiden käyttöomaisuushyödykkeiden ”oikea” arvo ja arvonalentumisen tulosvaikutus voitaisiin esittää. (Ossa 2014, 140-141).

EVL 3 osan 3 luvussa on kerrottu käyttöomaisuuden hankintamenon jaksottamisesta. Jos irtaimen ja kuluvan käyttöomaisuuden todennäköinen käyttöikä on enintään 3 vuotta tai

hankintameno enintään 850 euroa, saa verovelvollinen poistaa hankintamenon kokonaisuudessaan sinä verovuonna, jona omaisuus on otettu käyttöön. Muissa tapauksissa hankintameno vähennetään vuotuisin poistoin. EVL määrittää verotuksessa tehtävien säännönmukaisten poistojen enimmäismäärät. Esimerkiksi koneista ja kalustosta sekä niihin verrattavasta irtaimesta käyttöomaisuudesta tehtävän verovuoden poiston suuruus saa olla enintään 25 prosenttia menojäännöksestä (EVL 30 §). EVL 32 ja 40 §:ssä on lisäksi säädetty lisäpoistosta, jonka saa tehdä, jos kuluvan käyttöomaisuuden käypä arvo on arvonalenemisen, vahingoittumisen, tuhoutumisen tai muun syyn vuoksi pienempi kuin menojäännös tai poistamaton hankintameno, josta on tehty jo verovuoden säännönmukainen poisto. Lisäpoisto on tehtävä sen suuruisena, että menojäännös tai poistamaton hankintameno alentuu käypään arvoon.

Kulumattomasta käyttöomaisuudesta ei EVL:n mukaan saa tehdä säännönmukaisia poistoja. EVL 42 §:ssä on kuitenkin säädetty muiden arvopapereiden kuin osakkeiden ja muun kulumattoman käyttöomaisuuden kuin maa-alueiden arvonalentumisien vähennyskelpoisuudesta. Pykälässä tarkoitettu kulumattomasta käyttöomaisuudesta voidaan tehdä sellainen poisto, joka alentaa poistamatta olevan hankintamenon osan vastaamaan käypää arvoa. Kuten EVL 42 §:stä käy ilmi, ei arvonalentumisien vähennyskelpoisuus koske osakkeita eikä maa-alueita. Osakkeiden realisoitumattomien arvonalentumisien vähennyskelpoisuus poistettiin kaikkien yritysmuotojen osalta, kun käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verovapaussäännökset tulivat voimaan (Ossa 2014, 142). Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaan luovutuksen säännöksiä tarkastellaan jäljempänä.

Nettovarallisuuden laskennassa käyttöomaisuuden arvona käytetään sen verotuksessa poistamatonta hankintamenoa. Siten voi syntyä tilanteita, joissa omaisuuden kirjanpitoarvo eroaa nettovarallisuuden laskennassa käytettävästä verotuksellisesta arvosta. Esimerkiksi jos kirjanpidossa käyttöomaisuudesta on tehty suuremmat poistot kuin verotuksessa (nk. hyllypoisto), on verotuksen varallisuuslaskelmassa käyttöomaisuuden arvo korkeampi kuin niiden kirjanpitoarvo on. (Ossa 2014, 251.)

3.1.1 Käyttöomaisuuden käsite

EVL 12 §:ssä ei käyttöomaisuuden pysyvän käytön määritelmää ole avattu sen tarkemmin. Käytännössä pysyvästi käytössä oleva hyödyke on sellainen, joka ei häviä tai muutu elinkeinotoiminnan eri prosesseissa. Käyttöomaisuutta voidaan käyttää elinkeinotoiminnassa useita kertoja ja on siten pysyvässä käytössä. Esimerkiksi vaihto-omaisuus ei ole verovelvollisen pysyvässä käytössä, vaan se on tarkoitettu luovutettavaksi tai kulutetta-

vaksi. Erottelu vaihto-omaisuuden ja käyttöomaisuuden välillä voidaan tehdä niin kutsuttua ensikäyttöperiaatetta hyödyntämällä. Siinä missä vaihto-omaisuus vähenee olennaisesti tai muuttuu laadullisesti ottaessaan ensi kertaa osaa elinkeinotoiminnan prosesseihin, säilyttää käyttöomaisuus käyttöarvonsa muuttumattomana. (Andersson & Penttilä 2014, 352-353.)

Hallituksen esityksen (HE 176/2008) mukaan käyttöomaisuus eroaa muun toiminnan tulolähteeseen kuuluvista pitkäaikaisista sijoituksista siten, että ”käyttöomaisuuden hankintameno kohdistuu verovelvollisen varsinaiseen suoritustuotantoon ja on sen kannalta välttämätön”. Elinkeinotoiminnan ulkopuolisia, pitkäaikaisia passiivisluonteisia sijoituksia käsitellään osiossa 3.4.

3.1.2 Käyttöomaisuusosake

Hyödyke kuuluu luonnollisesti verovelvollisen käyttöomaisuuteen, jos sitä käytetään jatkuvasti ja fyysisesti elinkeinotoiminnassa. Tyypillinen esimerkki käyttöomaisuudesta ovat elinkeinotoiminnan prosesseissa käytettävät koneet, kalusto ja rakennukset. (Andersson & Penttilä 2014, 353.) Hyödykkeen luokittelu käyttöomaisuudeksi muodostuu usein tulinnanvaraiseksi, kun kyseessä on osake. Osakkeiden katsotaan olevan käyttöomaisuutta esimerkiksi silloin, kun niiden omistaminen lisää tai muilla tavoin edistää yhtiön suoritteiden menekkiä. Käyttöomaisuusosakkeiden ominaispiirteenä voi olla myös se, että ne olemassaolollaan turvaavat tai helpottavat tuotannontekijöiden hankkimista. (Verohallinto 2016.)

Perinteisesti käyttöomaisuusosakkeita ovat tytär- ja sisaryhtiöiden sekä omistusyhteys- ja osakkuusyritysten osakkeet (Kukkonen 2010, 429). KPL 1 luvun 6 §:n 1 momentin mukaan, jos kirjanpitovelvollisella on määräysvalta (omistus yli 50 %) kohdeyrityksestä, on edellinen emoyritys ja jälkimmäinen tytäryritys. Tällaisia yrityksiä kutsutaan konserniyrityksiksi. KPL 7 ja 8 §:n mukaan omistusyhteysyritys on konserniin kuulumaton yritys, josta kirjanpitovelvollisella on vähintään viidesosan omistusosuus. Osakkuusyritys on omistusyhteysyritys, josta kirjanpitovelvollinen omistaa vähintään viidenneksen ja enintään puolet. Osakkuusyrityksen määritelmä voi täyttyä myös pienemmällä omistusosuudella, jos kirjanpitovelvollisella on huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan tai rahoituksen johtamisessa. Myös EVL:ssa, osakeyhtiölaissa (OYL 21.7.2006/624) ja konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa (KonsAvL 21.11.1986/825) on omat määritelmänsä konserni-käsitteelle. Konserniavustuslain määritelmä on näistä ehdottomasti tiukin, sillä KonsAVL 3 §:n mukaan konsernisuhde on voimassa, jos emoyhteisö omistaa vähintään yhdeksän kymmenesosaa toisen kotimaisen tytäryhteisön osakepääomasta tai osuuksista. EVL 6 b

§:n 7 momentin ja OYL 8 luvun 12 §:n määritelmä konsernille on paljon lievempi ja käsitteää KPL:n tavoin 50 prosentin omistusrajan.

Tytär- ja sisaryhtiöiden osakkeet ovat siis yleensä käyttöomaisuutta. Osakkeet ovat käyttöomaisuutta myös tilanteissa, joissa yhtiöt toimivat samalla tasolla joko samalla tai eri aloilla (vaakasuora integraatio) tai ne toimivat eri tasoilla (pystysuora integraatio). Lähtökohtaisesti elinkeinotoimintaa palvelevien tytär- tai sisaryhtiöiden osakkeet eivät voi kuulua vaihto-, rahoitus- tai sijoitusomaisuuteen, joten ainoana vaihtoehtona käyttöomaisuusluokittelulle olisi niiden katsominen elinkeinotoimintaan kuulumattomaksi muun toiminnan tulolähteen omaisuudeksi. Liiketoimintaa edistävien sisar- ja tytäryhtiöiden osakkeiden katsominen elinkeinotoimintaan kuulumattomaksi omaisuudeksi ei ole kuitenkaan EVL:n peruslinjaa noudattavaa eikä myöskään taloudellisesti tarkasteltuna luontevaa. (Andersson & Penttilä 2014, 355-356.)

Myös pienemmässä määrin omistetut osakkeet, jotka eivät muodosta konsernisuhdetta, voivat kuulua yhtiön käyttöomaisuuteen, jos yritysten välillä vallitsee toiminnallinen yhteys. Keskusverolautakunnan (KVL) ratkaisussa 1970 n:o 268 katsottiin, että Osuuspankin omistamat Osuuspankkien Keskuspankki Oy:n osakkeet kuuluivat sen käyttöomaisuuteen, koska ne oli hankittu pankkitoiminnan helpottamiseksi ja turvaamiseksi. Koska hyödykkeen käyttötarkoitus ratkaisee sen, kuuluuko hyödyke käyttöomaisuuteen, ei omistussuuden suuruudella ole itsessään merkitystä omaisuuslajin määrittämisessä, kuten edellä KVL:n ratkaisusta kävi ilmi. Toisaalta on hyvä muistaa, että mitä suurempi omistussuus on, sitä perustellummin voidaan osakkeiden katsoa olevan käyttöomaisuutta. (Andersson & Penttilä 2014, 356.)

Hallituksen esityksen (HE 92/2004) mukaan käyttöomaisuutena voidaan pitää niin sanottuja strategisia osakeomistuksia. Strategisia omistuksia voivat olla samalla tai lähialalla toimivan yhtiön osakkeet, kuten yllä Osuuspankki –esimerkistä kävi ilmi. Muita tyypillisiä strategisia omistuksia lähialoilla ovat esimerkiksi K-kauppiaan omistamat Keskon osakkeet ja lääkärin omistamat lääkäriaseman osakkeet. (Kukkonen 2010, 430.)

Hallituksen esityksen mukaan käyttöomaisuusosakkeille on tyypillistä, että ne on hankittu pitkäaikaiseen omistukseen ja se, ettei osakkeiden omistamisella ensisijaisesti tavoitella lyhyen aikavälin arvonnousuja ja osinkotuottoja. Sanamuodon, jota hallituksen esityksessä on käytetty, perusteella voisi tehdä päätelmän, ettei sijoitustuottoon tähtäävä osakeomistus voisi olla käyttöomaisuutta. Usein kuitenkin tytäryhtiöiden suuri osinkotuotto on merkittävässä roolissa osana konserniliiketoimintaa. Tämän vuoksi osinkotuoton tavoittelu

ei käytännössä voi merkitä käyttöomaisuusluonteen katoamista puhuttaessa saman konsernin yhtiöistä. (Kukkonen 2010, 430.)

3.1.3 Verovapaa käyttöomaisuusosakkeiden luovutus

Kansainvälisen verokilpailun ja teoreettisten perustelujen myötä EVL 6 b §:n säännökset käyttöomaisuusosakkeiden verovapaudesta otettiin Suomessa käyttöön vuoden 2004 verouudistuksen yhteydessä. Teoreettiset perustelut liittyvät suorasijoitusosinkojen ketjuverotuksen poissulkemiseen. (Andersson & Penttilä 2014, 213.) Ketjuverotuksella tarkoitetaan tilanteita, joissa tuloa verotetaan kolmin- tai vielä useampikertaisesti, ja verotus muodostuu kohtuuttoman ankaraksi. Ilman erityissäännöksiä esimerkiksi osakeyhtiölle, joka saa toiselta osakeyhtiöltä osinkoa ja jakaa sen edelleen osakkeenomistajille (luonnollisia henkilöitä), syntyy ketjuverotusta. Suomen verojärjestelmässä osinkojen ketjuverotusta on pyritty estämään EVL 6 a §:n säännöksellä, jonka mukaan yhteisöjen saamat osingot ovat pääosin verovapaita. (Andersson & Penttilä 2014, 188.)

Taulukko 2. Kotimaisen yhteisön Suomesta saamien osinkojen veronalaisuus vuonna 2017 (Verohallinto 2017c)

Osingonjakaja	Osingonsaaja	Osingonsaajan verotus
Listattu / listaamaton yhteisö	Listattu yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listaamaton yhteisö	Listaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa.
Listattu yhteisö	Listaamaton yhteisö	Osinko on verovapaata tuloa, jos osingonsaaja omistaa välittömästi vähintään 10 % osakepääomasta. Jos omistusosuus on alle 10 %, osinko on kokonaan veronalaista tuloa.
Listattu / listaamaton yhteisö	Elinkeinotoimintaa harjoittamaton yhteisö, jonka yhtiömuoto on muu kuin osakeyhtiö, osuuskunta, keskinäinen vakuutusyhtiö tai säästöpankki.	Henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluva osinko on 100 % veronalaista tuloa, ellei kyseessä ole yleishyödyllinen yhteisö.

Ketjuverotusta ei nykyään tarkastella ainoastaan osinkojen verotukseen liittyvänä kysymyksenä, vaan yhtiön omistuksessa olevien osakkeiden arvonnousun realisoituminen osingon tai luovutusvoiton muodossa liittyvät taloudellisessa mielessä toisiinsa. Konsernien sisällä tytäryhtiöiden voittoa ei aina siirretä osinkojen tai muiden suoritusten muodossa emoyhtiöille, vaan voitot voidaan säilyttää tytäryhtiöissä ja realisoida ajan kuluessa luovutettaessa tytäryhtiön osakekanta. Yhtiöiden saamiin osinkoihin ei pääsääntöisesti sovelleta ketjuverotusta (ks. Taulukko 2 yhteisön saamien osinkojen veronalaisuudesta), joten on luonnollista, ettei tytäryhtiön osakkeiden luovutuksesta saatua voittoaakaan veroteta. 2000-luvulla monissa maissa on siirrytty verolainsäädännön osalta tälle linjalle. Esimerkiksi Norjassa (2004) ja Ruotsissa (2003) näin on tapahtunut ja kansainvälisen verokilpailun myötä käytäntöön siirryttiin Suomessakin samoihin aikoihin. (Andersson & Penttilä 2014, 213-214.)

Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusta koskevan verovapaussäännöksen (EVL 6.1 §:n 1 kohta ja 6 b §) tultua voimaan käyttöomaisuuden käsitteestä tuli keskeinen, kuten olettaa saattaa (Kukkonen 2010, 430). Käyttöomaisuuteen luettavien osakkeiden luovutushinta on verovapaata tuloa ja hankintameno vähennyskelvotonta menoa, kun tietyt edellytykset täyttyvät (Verohallinto 2016). EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan verovapaussäännöstä sovelletaan käyttöomaisuusosakkeita luovuttaviin osuuskuntiin, säästöpankkeihin, keskinäisiin vakuutusyhtiöihin sekä osakeyhtiöihin, jotka harjoittavat muuta kuin pääomasijoitustoimintaa.

Verovapaus koskee ainoastaan osakeyhtiöiden osakkeita, eikä säännöstä siten sovelleta esimerkiksi osuuskuntien osuuksien luovuttamiseen. Tämä johtunee siitä, että osuuskuntien osuuden myynnissä ei realisoida yrityksen arvonnousua toisin kuin osakeyhtiön osakkeilla. (Kukkonen 2010, 428.) Toiseksi osakkeiden tulee kuulua yhtiön elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen. Verovapaussäännöstä ei siten sovelleta tuloverolain (TVL) eikä maatalouden tuloverolain (MVL) tulolähteeseen kuuluviin osakkeisiin eikä yhteisön elinkeinotoiminnan tulolähteen rahoitus-, vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluviin osakkeisiin (Verohallinto 2016). EVL 6 b §:n 2 momentissa on lisäksi kerrottu käyttöomaisuusosakkeiden verovapaasta luovutuksesta seuraavasti:

Osakkeet ovat verovapaasti luovutettavia, jos

1) verovelvollinen on omistanut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta, vähintään kymmenen prosentin osuuden luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja luovutettavat osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin,

2) luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei ole kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiö taikka

osakeyhtiö, jonka toiminta tosiasiallisesti käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa, ja

3) luovutuksen kohteena oleva yhtiö on kotimainen tai sellainen yhtiö, jota tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä antaman direktiivin 2 artiklassa, taikka yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon.

Jos kohdeyhtiö tai luovuttaja eivät täytä edellä mainittuja edellytyksiä, on realisoitunut osakeluovutusvoitto kokonaisuudessaan veronalaista tuloa (Kukkonen 2010, 429). Osakkeen luovutusvoiton ollessa verovapaa, on vastaavien osakkeiden luovutus- tai purkutappio vähennyskelpoton meno (Myrsky & Malmgrén 2014, 451).

EVL 6 b §:n 2 momentin 1 kohta määrittää verovapaasti luovutettavissa olevien käyttöomaisuusosakkeiden vähimmäisomistusosuuden ja -ajan. Vähimmäisomistusosuus täyttyy, kun verovelvollinen omistaa vähintään 10 prosenttia luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja siten esimerkiksi osakkeiden omistamisen perusteella muodostuvalla äänivallalla ei ole merkitystä. Omistusosuutta tarkastellaan jokaisen verovelvollisen kohdalla erikseen, joten jos konsernin sisällä emoyhtiö ja tytäryhtiö omistavat kumpikin viisi prosenttia luovutettavan yhtiön osakkeista, ei kumpikaan yhtiöistä voi luovuttaa osakkeita verovapaasti. (Verohallinto 2016.)

Edellä mainitun 10 prosentin vähimmäisomistusosuuden tulee kestää katkeamatta vähintään vuoden ajan, jotta osakkeet olisivat luovutettavissa verovapaasti. Siten esimerkiksi tilanteessa, jossa omistusosuus on ollut aiemmin alle 10 prosenttia, mutta tämän jälkeen noussut yli kymmeneen prosenttiin, on luovutus verovapaa vasta, kun lisäosuuden hankinnasta on kulunut yli kalenterivuosi. Verovelvollisen ei tarvitse kerralla luovuttaa vähintään 10 prosenttia kohdeyhtiön osakkeista, jotta verovapautta sovellettaisiin. Osakkeet voidaan luovuttaa siis useassa pienessä erässä verovapaasti. Jos osittaisen luovutuksen myötä omistusosuus laskee alle 10 prosenttiin, on loppuosa osakkeista luovutettavissa verovapaasti vuoden ajan rajan alittamisen jälkeen. (Verohallinto 2016.)

Kuten EVL 6 b §:n 2 momentista käy ilmi, ei verovapaussäännöstä sovelleta asunto- tai kiinteistöosakeyhtiöihin eikä sellaisen osakeyhtiön osakkeisiin, joiden toiminta perustuu pääasiallisesti kiinteistöjen omistamiseen ja hallintaan. Näiden yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta syntynyt myyntivoitto on siis veronalaista tuloa ja toisaalta myyntitappio on rajoituksetta vähennyskelpoinen meno. (Myrsky & Malmgrén 2014, 452-453.)

Pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista ja hallintaa harjoittava osakeyhtiö määritellään harjoitetun toiminnan kokonaisarvioinnin perusteella. Kokonaisarvioinnissa voidaan ottaa huomioon kiinteistöomaisuuden määrä suhteessa muun omaisuuden käypiin arvoihin sekä kiinteistöstä saatujen tulojen osuus kokonaisliikevaihdosta. Merkitystä voi olla myös työntekijöiden määrällä. Keskusverolautakunnan vuonna 2004 antaman ennakkoratkaisun (KVL 63/2004) mukaisesti aiemmin liiketoimintaa harjoittaneen yhtiön luonteen ei katsota muuttuvan kiinteistöosakeyhtiöksi heti, kun se alkaa harjoittaa pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista ja hallintaa käsittävää toimintaa. Tämän tyyppisen yhtiön siis osakkeet kuuluvat verovapauden piiriin, jos muut EVL:n edellytykset täyttyvät. (Myrsky & Malmgrén 2014, 486.)

Verovelvollisen käyttöomaisuuteen kuuluvien, mutta alle 10 prosenttia tai alle vuoden omistettujen osakkeiden luovutusten verotuskohtelusta säädetään EVL 6 b §:n 4 momentissa. Momentin mukaan tällaisten osakkeiden luovutuksesta muodostunut tappio on ”vähennyskelpoinen vain käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutuksesta saaduista veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna”. Tappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus ei kuitenkaan koske osakeyhtiöitä, joiden toiminta perustuu pääasiallisesti kiinteistöjen omistamiseen ja hallintaan. Näiden yhtiöiden osakkeiden luovutuksesta syntyneet tappiot ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia EVL-tulosta, kuten jo aiemmin mainittiin.

Käytännössä kyseessä on sama rajoitustapa kuin TVL 50 §:ssä. Yleensä EVL:n ollessa kyseessä liikeomaisuuden luovutuksesta aiheutuneet tappiot ovat rajoituksetta vähennyskelpoisia, joten EVL 6 b §:n 4 momentti on poikkeussäännös. Kyseinen poikkeussäännös ei noudata EVL:n yleislinjaa, ja varsinkin pienten yritysten kohdalla rajoitetusti vähennyskelpoiset tappiot jäävät usein kokonaan hyödyntämättä. Tämä johtuu siitä, että kyseisillä yrityksillä harvemmin kertyy luovutusvoittoja, joista tappiot olisi mahdollista vähentää. (Andersson & Penttilä 2014, 239.)

3.1.4 Käyttöomaisuusosakkeet ja tämän hetkinen oikeuskäytäntö

Kuten jo edellä on käynyt ilmi, tulee osakkeiden palvella omistajayhtiön elinkeinotoimintaa, jotta niiden voitaisiin katsoa olevan sen käyttöomaisuutta. Siten pelkkä osakkeiden omistaminen ja hallinta ei luo omistaja- ja kohdeyhtiön välille sellaista yhteyttä, jonka perusteella osakkeet voitaisiin lukea osaksi omistajayhtiön käyttöomaisuutta. Oikeuskäytännössä luovutetun yhtiön osakkeiden kuulumista omistajayhtiön käyttöomaisuuteen on arvioitu etenkin yhtiöiden välisen toiminnallisen yhteyden perusteella. (Verohallinto 2016.)

Omistaja- ja kohdeyhtiön välistä toiminnallista yhteyttä on arvioitu kahdessa vuonna 2012 annetussa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa seuraavasti:

KHO:2012:73

A Oy oli ollut vuonna 1998 mukana perustamassa B Oy:tä, minkä jälkeen A Oy myi liiketoimintansa B Oy:lle. A Oy:lle oli kertynyt B Oy:n perustamisen yhteydessä solmittuun osakkuussopimukseen perustuvia rojaltituloja vuoteen 2006 mennessä yhteensä noin 236 000 euroa. B Oy oli toiminut tiloissa, jotka A Oy oli hankkinut ja remontoanut tarkoitusta varten ja vuokrannut B Oy:lle. A Oy oli vuokrannut B Oy:n työntekijöille asuntoja ja vuosina 2003 - 2006 B Oy:n käyttöön henkilöautoja. B Oy oli aloittanut liiketoimintansa 1.8.1998 osin A Oy:n koneilla ja kalustolla. A Oy oli luovuttanut tuotantokoneensa ja -kalustonsa B Oy:n käyttöön veloituksetta kolmen ensimmäisen vuoden ajaksi. Vuoden 2001 joulukuussa B Oy sitoutui maksamaan A Oy:lle tuotantokoneista ja -kalustosta yhteensä 410 000 markan korvauksen. A Oy oli myöntänyt B Oy:lle lainoja sekä taannut tämän lainoja. A Oy:n ainoa osakkeenomistaja ja hallituksen jäsen oli toiminut B Oy:n toimitusjohtajana sekä hallituksen jäsenenä B Oy:n perustamisesta osakkeiden myyntiin vuonna 2006 asti. Kun otettiin huomioon edellä mainitut seikat kokonaisuutena, A Oy:tä oli pidettävä elinkeinotoimintaa harjoittavana yhtiönä ja B Oy:n osakkeet olivat edellä kuvatun toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden perusteella kuuluneet A Oy:n käyttöomaisuuteen. Verovuosi 2006. Äänestys 4 - 1.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 1 §, 4 §, 5 § 1 kohta, 6 § 1 momentti 1 kohta, 12 § ja 53 §

KHO:2012:74

A Oy oli myynyt omistamansa 12,6 prosentin osuuden C Oy:n osakkeista. A Oy:n hallituksen puheenjohtaja ja pääosakas B oli toiminut C Oy:ssä konsulttina ja hallituksen jäsenenä. A Oy:n liikevaihto muodostui pörssiosakkeiden mynnistä kertyneistä noin 325 000 euron tuloista ja C Oy:n maksamista 8 000 euron konsulttitoiminnan palkkioista. A Oy:n ja C Oy:n välillä ei katsottu vallitsevan B:n hallitus- ja konsulttityöskentelyn perusteella sellaista toiminnallista yhteyttä, jonka perusteella A Oy:n myymät C Oy:n osakkeet olisivat olleet A Oy:n käyttöomaisuutta, vaan ne olivat A Oy:n liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta.

Asiassa ei ollut ilmennyt, että veroviranomainen olisi antanut ohjetta siitä, että kysymyksessä olevat osakkeet olisivat A Oy:n käyttöomaisuutta tai että veroviranomainen olisi aikaisemmin tutkinut osakkeiden luonteen. A Oy oli verovuodelta 2006 antamassaan veroilmoituksessa siirtänyt C Oy:n osakkeet vaihto-omaisuudesta käyttöomaisuuteen eikä siihen ollut verotuksessa puututtu. Tämä seikka ei verotusmenettelystä annetun lain 26 §:n 6 momentin mukaisen tutkimisvelvollisuuden laajuus huomioon ottaen yksinään muodostanut sellaista viranomaisen noudattamaa käytäntöä, jonka nojalla A Oy:lle olisi syntynyt saman pykälän 2 momentissa tarkoitettu luottamuksensuoja. Verovuosi 2007.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 1 §, 4 §, 5 § 1 kohta, 6 § 1 momentti 1 kohta, 12 § sekä 53 §

Laki verotusmenettelystä 26 § 2 ja 6 momentti

Molemmat KHO:n vuosikirjaratkaisut painottavat tilannekohtaista tapauksen kokonaisarviointia. Jotta osakkeiden katsottaisiin kuuluvan luovuttavan yhtiön käyttöomaisuuteen, tulee liiketoiminnan yhtiöiden välillä olla melko laajaa, merkityksellistä ja pitkäkestoista. (Verohallinto 2016.) Edellä esitetyissä tapauksissa KHO päätyi täysin päinvastaisiin ratkaisuihin. KHO:n ratkaisussa 2012:74 ei yhtiöiden A ja C välillä katsottu olevan B:n hallitus- ja

konsulttitoiminnan johdosta liiketoiminnallista yhteyttä, jonka perusteella A:n myymät B:n osakkeet olisi katsottu A:n käyttöomaisuudeksi. (Myrsky & Malmgrén 2014, 476.) Ratkaisussa korostuu se, ettei pelkkä hallinnollinen yhteys ole riittävä peruste sille, että osakkeiden katsottaisiin olevan luovuttajan käyttöomaisuutta. Hallinnollinen yhteys voi kuitenkin olla yksi tekijä osana laajempaa kokonaisarviointia. (Verohallinto 2016.) Päätöksessä otettiin myös kantaa luottamuksensuojaan. Verotusmenettelystä annetun lain (VML 18.12.1995/1558) 26 §:n 2 momentin mukaan asian ollessa epäselvä tai tulkinnanvarainen ja verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä sekä viranomaisen noudattaman käytännön tai ohjeiden mukaisesti, on asia ratkaistava tapauksessa verovelvollisen eduksi (= luottamuksensuoja). Ratkaisussa 2012:74 ei kuitenkaan katsottu, että veroviranomaisen olisi antanut ohjetta, jonka perusteella luovutetut osakkeet kuuluisivat yhtiön käyttöomaisuuteen. Viranomainen ei ollut myöskään aiemmin tutkinut asiaa. Tämän vuoksi luottamuksensuojaa ei katsottu syntyneen. (Verohallinto 2016.)

Toisessa ratkaisussa (KHO:2014:73) taas katsottiin, että omistajayhtiön A ja kohdeyhtiön B välillä vallitsi usean osatekijän summana sellainen toiminnallinen yhteys, että B Oy:n osakkeet kuuluivat A Oy:n elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen ja myyntivoitto oli verovapaa (Myrsky & Malmgrén 2014, 476.)

3.2 Vaihto-omaisuus

EVL 10 §:ssä määritellään vaihto-omaisuus seuraavasti:

Vaihto-omaisuutta ovat elinkeinotoiminnassa sellaisinaan tai jalostettuina luovutettaviksi tarkoitetut kauppavarat, raaka-aineet, puolivalmisteet ja muut hyödykkeet sekä elinkeinotoiminnassa kulutettaviksi tarkoitetut poltto- ja voiteluaineet ja muut tarvikkeet.

Tyypillisesti vaihto-omaisuutta eli luovutettavaksi tarkoitettuja hyödykkeitä ovat vähittäis- ja tukkukauppiaan kauppavarat ja teollisuuslaitoksen tarve- ja raaka-aineet sekä valmiit ja keskeneräiset työt. Myös myytäväksi tarkoitetut arvopaperit voivat olla verovelvollisen vaihto-omaisuutta. Arvopaperi voi olla esimerkiksi perinteinen osake tai vaikkapa kiinteistöliiketoimintaa harjoittavan yhtiön kiinteistöt ja osakehuoneistot. Tässäkin tapauksessa omaisuuden käyttötarkoitus ratkaisee sen, mihin omaisuuslajiryhmään se kuuluu. Pelkällä omaisuuden laadulla ei ole merkitystä vaihto-omaisuutta tai muuta omaisuuslajia määritettäessä. (Tomperi 2017, 116.) Esimerkiksi KHO:n 1986 II 511 ratkaisussa katsottiin, että aiemmin kirjapaino- ja muovituotteiden valmistusta harjoittaneen yhtiön aloittama arvopaperikauppa obligaatioilla ja debenttureilla oli elinkeinotoimintaa. Obligaatioiden katsottiin olevan yhtiön vaihto-omaisuutta. Muunkin oikeuskäytännön mukaan (ks. esim. KHO 1987

II 522) muun muassa luovutettavaksi tarkoitetut talletustodistukset, optiolainat ja –todistukset, osuuskunnan lisäosuudet, termiinit sekä sijoitustodistukset voivat olla arvopaperikauppiiaan vaihto-omaisuutta. Kuitenkin mitä enemmän tällaiset arvopaperit muistuttavat rahaa ja ovat arvonmuutoksista vapaita, sitä todennäköisemmin niiden katsotaan olevan rahoitusomaisuutta.

Vaihto-omaisuuden käsite on tärkeä niin kutsuttua grynder-toimintaa harjoittaville rakennusurakoitsijoille. Rakennusurakoitsijan asunto- ja muut kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeet, jotka on tarkoitettu myytäväksi, kuuluvat sen vaihto-omaisuuteen. Myös keskeneräiset rakennukset, jotka on tarkoitettu myytäväksi eteenpäin, kuuluvat grynderin vaihto-omaisuuteen. (Andersson & Penttilä 2014, 345-346.) Vaihto-omaisuudeksi luokiteltavaa hyödykettä voidaan tilapäisesti käyttää muuhun kuin vaihto-omaisuuden määritelmän täyttävään tarkoitukseen ilman, että hyödykkeen omaisuuslaji muuttuu. Esimerkiksi myytäväksi tarkoitettu grynderin osakehuoneisto, jota vuokrataan jopa pitkäaikaisesti ennen myyntiä, voidaan lukea verovelvollisen vaihto-omaisuudeksi. Joillakin aloilla vuokralleanto on normaali myyntiin liittyvä vaihe ja myynninedistämiskeino. Siten on luontevaa, että hyödyke säilyy vaihto-omaisuutena väliaikaisesta käyttötarkoituksen muuttumisesta huolimatta. (Andersson & Penttilä, 348.)

Ennen vuotta 1993 vaihto-omaisuuden käsitteellä oli nykyistä huomattavasti suurempi merkitys elinkeinotoiminnan verotuksessa ja verosuunnittelussa, kun yrityksillä oli mahdollisuus EVL 28 §:n nojalla kirjata kuluksi osa vaihto-omaisuuden hankintamenosta jo ennen sen luovutusta. Toisin sanoen yrityksillä oli mahdollisuus aliarvostaa vaihto-omaisuuttaan. (Andersson & Penttilä 2014, 345.)

3.2.1 Vaihto-omaisuuden aikarajat, kierto ja hankintamenon jaksottaminen

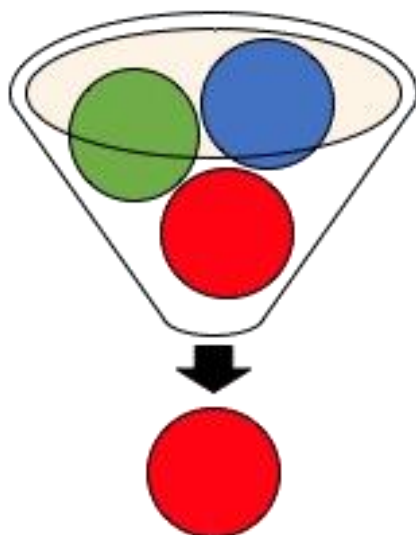
EVL 13 §:n mukaan hyödyke luetaan vaihto-omaisuuteen siitä alkaen, kun se on lähetetty, toimitettu tai muuten luovutettu verovelvolliselle. Saman pykälän mukaan hyödyke kuuluu vaihto-omaisuuteen siihen saakka, kunnes verovelvollinen on sen luovuttanut tai se on kulutettu, tuhoutunut tai muuten menetetty. Vaihto-omaisuuteen sovelletaan siis suoriteperustetta, kuten normaalistikin elinkeinotoiminnan ollessa kyseessä. (Tomperi 2017, 118.) Tulo luovutetusta vaihto-omaisuudesta syntyy hyödykkeen luovutushetkellä. Hyödykkeen luovutuksen yhteydessä suoritettavan vastikkeen saamisajankohdalla tai omistajanvaihdoksella ei siten ole merkitystä hankinta- tai luovutushetkeä määritettäessä. Luovutuksen tapahtuessa ilman erillisiä välikäsiä, on luovutushetken määrittäminen yleensä yksinkertaista. (Myrsky & Svensk 2016, 194).

Vaihto-omaisuuden fyysinen luovuttaminen eli tosiasiallinen hallintaoikeuden siirto on ratkaisevassa roolissa määritettäessä aikarajoja. Luovutus tapahtuu esimerkiksi sillä hetkellä, kun ostaja noutaa hyödykkeen myyjän varastosta tai kun hyödyke on luovutettu kuljetusliikkeelle kuljetettavaksi (Tomperi 2017, 118). Sekä hankinta- että luovutusajankohdat määräytyvät periaatteessa samalla tavalla. Hyvä muistisääntö on, ettei hyödyke voi lähtökohtaisesti kuulua kahden verovelvollisen vaihto-omaisuuteen samanaikaisesti. (Myrsky & Svensk 2016, 194.)

Syntyvä tulo voidaan merkitä tilinpäätöksessä tuotoksi valmistusasteen perusteella, jos kyseessä on pitkän valmistusajan vaativa suorite. EVL 19 §:n 2 momentin mukaan tuloutus valmistusasteen perusteella voidaan tehdä verotuksessa, jos tuloutus on tapahtunut kansainvälisten IFRS-standardien tai kirjanpitolain mukaisesti. Jos pitkän valmistusajan vaativasta suoritteesta saatu tulo on luettu EVL 19 §:n 2 momentin mukaisesti verovuoden tuotoksi, on vastaava osa hyödykkeen hankintamenosta vähennettävissä verovuoden kuluna (EVL 28.2 §). Hyvä esimerkki pitkän valmistusajan vaativista suoritteista ovat aiemmin mainitut grynder-toimintaa harjoittavien rakennusurakoitsijoiden usean rakennuksen käsittävät urakat. (Tomperi 2017, 119.)

Vaihto-omaisuuden kiertoon sovelletaan FIFO-periaatetta (first in – first out, ks. Kuva 1.) (Myrsky & Svensk 2016, 196). Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että verovuoden lopussa olemassa olevan vaihto-omaisuuden hankintamenon suuruus määritetään, ellei verovelvollinen muuta näytä, olettaen, että samanlaiset hyödykkeet on luovutettu tai kulutettu samassa järjestyksessä kuin ne on hankittu (EVL 14.2 §). Ensimmäisenä hankitut hyödykkeet katsotaan siis luovutetuiksi ensimmäisenä, ellei verovelvollinen muuta osoita. Vaihto-omaisuuden arvo voidaan määrittää tosiasiallisten hankintamenojen perusteella, jos verovelvollinen antaa asiasta riittävän selvityksen. Esimerkiksi valmistuskirjanpitoon pohjautuvat kustannuslaskelmat voidaan katsoa riittäväksi selvitykseksi todellisista hankintamenoista. (Myrsky & Malmgrén 2014, 138-139.)

Kuva 1. FIFO-periaatteen mukaan ensimmäisenä hankitut hyödykkeet katsotaan luovutetuiksi ensimmäisenä

Varaston arvo esimerkiksi tilinpäätöshetkellä voidaan selvittää laatimalla inventaari eli laskelemalla varastossa jäljellä olevien hyödykkeiden määrä. Se osa menoista, jota vastaavia hyödykkeitä ei löydy enää varastosta, katsotaan luovutetuksi tai kulutetuksi, ja merkitään kuluina tuloslaskelmaan. (Myrsky & Malmgrén 2014, 139.) Esimerkiksi osakekauppaa elinkeinotoimintana harjoittavalla osakeyhtiöllä osakkeet kuuluvat sen vaihto-omaisuuteen ja muodostavat varaston. Osakkeiden ostot pienentävät tulosta ja myynnit kasvattavat sitä. Tämän lisäksi otetaan huomioon varaston muutos eli verrataan tilinpäätöshetken varaston arvoa edellisen tilikauden tilinpäätöshetken varaston arvoon. Varaston lisäys on tuloa ja vähennys vähennyskelpoista menoa yhtiölle. Varaston muutoksen avulla varmistetaan se, että tilikaudelle ja verovuodelle kohdistuvat ainoastaan myyntejä vastaavat ostot. Arvopapereiden luovutukseen sovelletaan pääsääntöisesti FIFO-periaatetta. Jos verovelvollinen kuitenkin pystyy osoittamaan, että se on myynyt tiettyjä ostoeriä, voidaan FIFO-periaatetta olla käyttämättä. Tämä voi olla mahdollista esimerkiksi luovutettaessa numeroituja julkisesti noteeraamattomien yhtiöiden osakkeita. Pienosakeyhtiön luovuttamiin pörssinoteerattuihin osakkeisiin sovelletaan käytännössä aina FIFO-periaatetta. (Leskinen 14.5.2017.)

Lähtökohtaisesti vaihto-omaisuuden arvona pidetään sen hankintamenoa. Hankintameno on pääsääntöisesti sen verovuoden kulu, jona se on kulutettu, menetetty tai luovutettu. EVL 28 §:n muodostaa kuitenkin poikkeuksen pääsääntöön. Pykälän mukaan vaihto-omaisuuden hankintamenosta verovuoden kulu on myös se osa, ”joka ylittää vastaavan

vaihto-omaisuuden hankintaan verovuoden päättyessä todennäköisesti tarvittavan hankintamenon tai siitä samana ajankohtana todennäköisesti saatavan luovutushinnan”. Edellä esitetyllä tarkoitetaan käytännössä sitä, että vaihto-omaisuuden realisoitumaton arvonalasku (nk. epäkuranttiusvähennys) on verotuksessa vähennyskelpoinen kulu. Vastaavasti EVL 5 a §:n 3 kohdan perusteella realisoitumaton arvonnousu on verotettavaa tuloa palautuvan epäkuranttiusvähennyksen osalta. (Ossa 2014, 139-140.)

3.3 Rahoitusomaisuus

EVL 9 §:n mukaan rahoitusomaisuutta ovat rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat. Rahoitusomaisuuden muodostavat varat, jotka on ansaittu tuloina, lainoina, osakkaiden sijoituksina tai muina vastaavina. Sillä voidaan suorittaa menoja, veroja, korkoja ja vastaavia. EVL 9 §:ssä lueteltujen perusosien lisäksi rahoitusomaisuutta voivat olla kassareserveinä toimivat arvopaperit ja käytännössä kaikenlainen muukin omaisuus, johon liiketoimintaa varten tarvittavia varoja on hetkellisesti sijoitettu. (Andersson & Penttilä 2014, 342-343.) Rahoitusomaisuudesta saadut voitot, kuten tili- ja muista saamisista kertyneet kurssivoitot, ovat veronalaisia elinkeinotuloja (EVL 5 §:n 5 kohta; Ossa 2014, 137-138). EVL:n terminologia ei tunne rahoitusomaisuuden osalta käsitteitä luovutushinta ja hankintameno (Ossa 2014, 137).

Kuten ei muidenkaan omaisuuslajien, ei rahoitusomaisuuden kohdalla sen laadulla ole merkitystä. Ainoastaan käyttötarkoitus on ratkaisevassa roolissa. (Andersson & Penttilä 2014, 343.) Rahoitusomaisuuden tarkoituksena on siis rahoittaa liiketoimintaa. Kyseiseen omaisuuslajiin kuuluvalla omaisuudella on yleensä tunnusomaista, että se on likvidiä eli helposti muutettavissa rahaksi. Jos verovelvollisella on omistuksessaan epälikvidiä rahoitusomaisuudeksi lukemaansa omaisuutta, on tämän kyettävä osoittamaan omaisuuden käyttötarkoituksen todella olevan liiketoiminnan rahoitus. Omaisuuden ei myöskään yleensä voida katsoa kuuluvan rahoitusomaisuuteen, jos sitä säilytetään pitkiä aikoja yrityksessä. (Ossa 2014, 137.) Verohallinnon verovuodelle 2011 antamassa yhtenäistämisohjeessa linjattiin, että arvopaperi voi kuulua rahoitusomaisuuteen pääsääntöisesti enintään yhden tilikauden ajan (Verohallinto 2012). Oikeuskäytännössä on kuitenkin katsottu, että kolmekin vuotta omistuksessa ollut omaisuus voi olla rahoitusomaisuutta. (Ossa 2014, 137.) Esimerkiksi seuraavassa KHO:n päätöksessä pitkäaikasta omistuksesta huolimatta omaisuuden katsottiin olleen rahoitusomaisuutta:

KHO:2013:69

Maansiirtoalan liiketoimintaa harjoittava yhtiö oli sijoittanut elinkeinotoiminnassa syntyneitä varoja sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin. Yhtiön esittämän selvityksen mu-

kaan sijoitusten oli tarkoitus toimia puskurina taloudellisesti huonompien aikojen varalle ja tulevia investointitarpeita varten, joihin tarkoituksiin rahasto-osuudet myymällä saadut varat oli sittemmin myös käytetty. Rahasto-osuuksien omistusaika oli vaihdellut noin 1,5 vuodesta kolmeen vuoteen. Näissä oloissa ja koska sijoitusrahasto-osuuksiin sijoitetut varat eivät olleet suhteettoman suuria yhtiön liiketoimintaan nähden, rahasto-osuuksia oli pidettävä yhtiön liiketoiminnan rahoitusomaisuutena. Yhtiöllä oli oikeus vähentää rahasto-osuuksien myynnistä aiheutunut luovutustappio elinkeinotoiminnan tulolähteen menona. Verovuosi 2009.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 1 §, 2 §, 9 § ja 12 §

KHO:n ratkaisusta voidaan siis tehdä päätelmä, että rahasto-osuudet voivat kuulua yrityksen rahoitusomaisuuteen, vaikka omistusaika olisi yhtä vuotta pidempi. Tämä pätee tietenkin myös esimerkiksi rahoitusomaisuuteen kuuluviin julkisesti noteerattuihin osakkeisiin. (Andersson & Penttilä 2014, 364.) KHO:2013:69 ratkaisussa toinen mahdollinen vaihtoehto olisi ollut, että maansiirtoalan liiketoimintaa harjoittaneen yhtiön 1,5 – 3 vuotta omistamat rahasto-osuudet oltaisiin katsottu henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvaksi omaisuudeksi. Yhtiö oli kuitenkin ansainnut varat rahasto-osuuksiin elinkeinotoiminnasta ja lähtökohta on, että tällaiset varat säilyvät elinkeinotoiminnan varallisuutena, vaikka ne sijoitettaisiin tilapäisesti arvopapereihin. Ylimääräisten kassavarojen sijoittaminen väliaikaisesti muuhun omaisuuteen on normaalia nykyaikaisessa liiketoiminnassa. Rahasto-osuudet, kuten useat muutkin arvopaperit, ovat helposti rahaksi muutettavissa ja siten täyttävät rahoitusomaisuuden kriteerit tältäkin osin. (Andersson & Penttilä 2014, 343-344.)

EVL 17 §:n 1 ja 2 kohtien mukaan rahoitusomaisuuteen kohdistuneesta kavalluksesta, varkaudesta tai muusta rikoksesta johtuneet menetykset sekä lopulliseksi todetut arvonalenemiset ovat verovelvolliselle vähennyskelpoisia elinkeinotoiminnan tulosta. Vastavalla periaatteella kuin käyttöomaisuuden ja vaihto-omaisuudenkin kohdalla, on rahoitusomaisuudesta EVL 17 §:n perusteella tehtyä vähennystä vastaava määrä veronalaista tuloa siltä osin kuin omaisuuden tosiasiallinen arvo on se vähentämätöntä arvoa suurempi (EVL 5 a §; Ossa 2014, 138).

Laissa varojen arvostamisesta verotuksessa (ArVL 22.12.2005/1142) 3 §:n 1 momentin mukaan nettovarallisuutta laskettaessa rahoitusomaisuuteen kuuluvan saamisen arvoksi katsotaan nimellisarvo. Saman momentin mukaan muun rahoitusomaisuuden arvona käytetään hankintamenoa, josta on tehty EVL 17 §:ssä tarkoitetut arvonalentumisvähennykset.

3.4 Muun toiminnan omaisuus

Mikäli omaisuus ei täytä minkään EVL:ssä mainitun omaisuuslajin kriteereitä, katsotaan sen kuuluvan TVL:n mukaan verotettavaan muun toiminnan omaisuuteen. Yleisimmin

muun toiminnan omaisuudeksi katsotaan jo aiemmin käsitellyt ulkopuolisille vuokratut kiinteistökohteet, passiiviseksi omaisuudeksi tarkoitetut arvopaperit sekä pitkäaikaisia osakesijoituksia hallinnoivien holdingyhtiöiden omistamat osakkeet. Näiden lisäksi esimerkkinä henkilökohtaiseen tulolähteeseen luettavista varoista ovat yhtiön saamiset osakkailta. Näissä saamisissa on usein kyse osakaslainoista. Osakaslainat eivät palvele elinkeinotoimintaa, joten ne eivät voi kuulua EVL:n alaiseen liikeomaisuuteen. Jos osakkaat suorittavat korkoa saamastaan osakaslainasta, luetaan ne yleensä henkilökohtaisen tulolähteen tuloksi. (Myrsky 2012, 216-217.) Vaikka varat kuuluisivatkin henkilökohtaiseen tulolähteeseen, otetaan niiden arvo huomioon laskettaessa osakeyhtiön nettovarallisuutta ArvL 2 §:n 2 momentin nojalla.

Kaiken kaikkiaan sellainen rahankäyttö, jolla ei ole vaikutusta yhtiön normaaliin tulonmuodostusprosessiin menoja säästävällä tai tuloja lisäävällä tavalla, katsotaan lähtökohtaisesti elinkeinotoiminnan ulkopuoliseksi. Elinkeinotoiminnan ulkopuolisesta, henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvasta omaisuudesta aiheutuvat menot vähennetään ainoastaan henkilökohtaisen tulolähteen tuloista. Siten yrityksille voi tulla yllättäviä veroseuraamuksia tilanteissa, joissa esimerkiksi kiinteistöstä yli puolet on vuokrattuna ulkopuolisille. (Myrsky 2012, 213 ja 217.)

4 Lainsäädäntöhanke tulolähdejaon poistamiseksi

4.1 Tausta

Valtiovarainministeriö asetti 18.11.2016 annetulla päätöksellä asiantuntijaryhmän lainvalmistelun tueksi koskien tulolähdejaon poistamista osakeyhtiöiltä. Asettamispäätöksessä mainitaan, että Juha Sipilän alkuperäisen hallitusohjelman mukaisesti tappioiden vähentämisoikeutta oli tarkoitus muuttaa siten, ettei tulolähdejako varsinaisesti poistettaisi, mutta tulolähteen tappiot olisi mahdollista vähentää toisten tulolähteiden tulosta. Hallitusohjelman kirjausta kuitenkin korjattiin budjettineuvottelujen yhteydessä 31.8. – 1.9.2016 pöytäkirjamerkinnällä, jonka mukaan syksyllä 2016 käynnistettävän lainvalmisteluhankkeen tavoitteena on poistaa osakeyhtiöiltä tulolähdejako kokonaisuudessaan tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osalta. Pöytäkirjamerkinnän mukaan säännökset tulisivat voimaan vuonna 2018 ja valmistelun tueksi asetettaisiin asiantuntijaryhmä. (VM 2016.) Sittemmin asiantuntijaryhmän toimikautta pidennettiin jatkuvaksi 30.4.2018 saakka (VM 2017b), joten uudistettu laki astuu voimaan aikaisintaan verovuonna 2019.

Asettamispäätöksen mukaan tulolähdejaon poistaminen on ollut aiemmin esillä verotuksen uudistusta pohtineissa työryhmissä vuosina 2002 ja 2013 julkaistuissa muistioissa (VM 2016). Vuonna 2013 julkaistun muistion pääkohtia on esitelty lyhyesti tämän työn osiossa 2.1.

Vuonna 2016 asetetun asiantuntijaryhmän tehtävänä on aiemmista työryhmistä poiketen olla konkreettisesti tukena lainsäädäntöhankeessa koskien tulolähdejaon poistamista osakeyhtiöiltä EVL:n ja TVL osalta. Asettamispäätöksessä huomautetaan, että lainvalmistelussa tulee ottaa huomioon tulolähdejaon poistamisen vaikutukset muun muassa verotusjärjestelmän rakenteisiin, erityismuotoisiin osakeyhtiöihin, tappiontasaukseen, korkorajoitussäännöksiin, konserniverotukseen, luovutusten veronalaisuuteen ja kansainvälisiin tilanteisiin. Asiantuntijaryhmän tehtäväksi annettiin myös kuulla keskeisiä järjestöjä ja Verohallintoa työskentelyn aikana. (VM 2016.)

4.2 Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän muistio tulolähdejaon poistamisesta

Asiantuntijaryhmän muistiossa esitetyn vaihtoehdon mukaan jatkossa elinkeinoverolakia sovellettaisiin yhteisöihin myös tilanteissa, joissa niiden toiminta ei täytä perinteisiä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. Poikkeuksen muodostaisi maatalous, jota edelleen verotettaisiin omassa tulolähteessään. Kun EVL:a sovellettaisiin yhteisöihin riippumatta toimin-

nan luonteesta, poistuisivat tulolähdejaon osalta nykyisin olemassa olevat tulkintaongelmat ja kaikenlaisista toiminnoista aiheutuneet tappiot olisivat vähennettävissä toisten toimintojen tuloista. Tulolähdejaon poistaminen ei kuitenkaan poistaisi omaisuuslajijaotteluun liittyvää tulkinnallisuutta. (VM 2017a, 3.)

Muistiossa on alkuperäisestä tavoitteesta poiketen lähdetty liikkeelle siitä, että EVL:n ja TVL:n välisen jaon poistaminen koskisi osakeyhtiöiden lisäksi muitakin yhteisöjä, joihin vastaavia yhteisöverotuksellisia periaatteita sovelletaan. Ulkopuolelle toiminnan luonteen vuoksi jäävät yhteisöt säädettäisiin erikseen. (VM 2017a, 3.) Muistiossa mainitaan esimerkkeinä tällaisista yhteisöistä yleishyödylliset yhteisöt, asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt (VM 2017a, 7). Edellä mainituista yleishyödyllisiä yhteisöjä kuitenkin verotettaisiin EVL:n mukaan niiden harjoittaman kiinteistöliiketoiminnan osalta (VM 2017a, 9). Tällä hetkellä yleishyödyllisten yhteisöjen harjoittamaa kiinteistöliiketoimintaa verotetaan kevyesti tai ei lainkaan (TVL 23 §), joten uusi säännös lisäisi kyseisten yhteisöjen verorasitusta huomattavasti.

Uudistuksen myötä elinkeinotoiminnan käsite pysyisi lähtökohtaisesti ennallaan, mutta se kattaisi jatkossa myös kiinteistöliiketoiminnan. Muihin verovelvollisiin kuin yhteisöihin (esim. luonnolliset henkilöt) sovellettaisiin jatkossakin EVL:a verovelvollisen harjoittaessa liike- tai ammattitoimintaa, joten heidän osalta tilanne ei muuttuisi nykyisestä. (VM 2017a, 3.)

4.2.1 Kiinteistöliiketoiminta

Muistiossa esitetään, että jatkossa elinkeinotoiminnan käsite kattaisi myös yhteisöjen harjoittaman kiinteistöliiketoiminnan. Tämän hetkisen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan laajamittaistakaan kiinteistöjen vuokraustoimintaa ei ole katsottu elinkeinotoiminnaksi konserniyhteystilanteita lukuun ottamatta. Tämä siitäkin huolimatta, että EVL:n säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 172/1697) löytyy maininta, jonka mukaan kiinteistön vuokraustoimintaa voidaan pitää elinkeinotoimintana sen ollessa laajamittaista. EVL:n alkuperäisistä perusteluista ei siis käy ilmi, että kiinteistöliiketoimintaa olisi tarkoitettu kohdeltavan muusta elinkeinotoiminnasta poikkeavalla tavalla. (VM 2017a, 3-4.)

Kiinteistöliiketoiminnan lisäämistä elinkeinotoiminnan käsitteen alle asiantuntijaryhmä perustelee sillä, että nykyaikainen kiinteistöjen ja osakehuoneistojen vuokraustoiminta sisältää aiempaa enemmän liiketoiminnalle ominaisia piirteitä. Laajamittainen vuokraustoiminta vaatii yleensä henkilökuntaa ja suuria määriä vierasta pääomaa investointien rahoitta-

miseksi. Pelkän omistamisen ja vuokraamisen lisäksi toimintaan liittyy usein myös rakentamista, rakennuttamista ja saneeraamista, sekä muunlaista kohteiden ylläpitotoimintaa. Siten vuokraustoiminnan alaiset kiinteistöt muistuttavat käyttötarkoituksensa perusteella elinkeinotoimintaan kuuluvaa käyttöomaisuutta. (VM 2017a, 4.)

Muistiossa huomautetaan, että kun tulolähdejaon poistamisen myötä yhteisöjä verotettaisiin pääsääntöisesti EVL:n mukaan, olisi kiinteistöliiketoiminnan käsittelemiselle muusta elinkeinotoiminnasta poikkeavalla tavalla nykyistäkin vähemmän perusteita. Kaiken edellä mainitun perusteella asiantuntijaryhmä ehdottaa, että laajamittainen kiinteistöjen tai kiinteistöosakkeiden omistaminen ja vuokraaminen katsottaisiin jatkossa elinkeinotoiminnan tunnusmerkit täyttäväksi toiminnaksi. Laajamittaiseen kiinteistöliiketoimintaan liittyvät vuokrakohteet luettaisiin jatkossa elinkeinotoiminnan käyttöomaisuuteen. Työryhmän mukaan pienimuotoista kiinteistöliiketoimintaa ei jatkossakaan pidettäisi liiketoimintana. Jos kyse on ”muutaman” osakehuoneiston tai muun kiinteistökohteen vuokraamisesta ulkopuolisille pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla, ei toiminta olisi luonteeltaan liiketoimintaa. Tällainen muutaman kohteen käsittävä kiinteistöomaisuus kuuluisi jatkossa uuteen omaisuuslajiin, sijoitusluonteiseen omaisuuteen. Ratkaisu liiketoiminnan ja sijoitusluonteisen toiminnan välillä tehtäisiin kokonaisarviointin perusteella. (VM 2017a, 4-5.) Muistiossa ei ole mainintaa, mitä sanalla ”muutama” tarkoitetaan kiinteistökohteiden lukumäärää mitattaessa.

4.2.2 Uusi omaisuuslaji ”sijoitusluonteinen omaisuus”

Asiantuntijaryhmä ehdottaa, että tulolähdejaon poistamisen yhteydessä elinkeinotoiminnan tulolähteeseen synnytetään uusi omaisuuslaji ”sijoitusluonteinen omaisuus”. Tähän omaisuuslajiin kuuluvalla omaisuudella olisi muuta EVL-omaisuutta etäisempi yhteys yhtiön harjoittamaan liiketoimintaan. Sijoitusluonteiselle omaisuudelle olisi tyypillistä, että se palvelisi sijoitustarkoitusta. Jos omaisuus ei täytä nykyisten EVL:n omaisuuslajien tunnusmerkkejä, kuuluisi se sijoitusluonteiseen omaisuuteen. Siten sijoitusluonteeseen omaisuuteen kuuluisi lähtökohtaisesti sellaiset varat, jotka luetaan tällä hetkellä yhteisön henkilökohtaisen tulolähteen omaisuudeksi. Esimerkkinä sijoitusluonteisesta omaisuudesta muistiossa mainitaan osakkaiden osakeomistusta passiivisesti hallinnoivan holdingyhtiön omistamat osakkeet. (VM 2017a, 4-5.)

Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioihin sovellettaisiin vastaavia käytäntöjä kuin tällä hetkellä TVL 50 §:n nojalla henkilökohtaisen tulolähteen luovutustappioihin sovelletaan. Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen kuuluvan sijoitusluonteisen omaisuuden luovutus-

tappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus koskisi esityksen mukaan osakkeita, henkilöyhtiöiden yhtiöosuuksia sekä sijoitusluonteista kiinteistöomaisuutta. Edellä tarkoitetusta sijoitusluonteisesta omaisuudesta syntyneet luovutustappiot olisivat vähennyskelpoisia ainoastaan vastaavan sijoitusluonteisen omaisuuden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna. Sen sijaan sijoitusluonteisesta omaisuudesta syntyvät juoksevat tulot ja menot (esim. vuokratulot) olisivat EVL-tulolähteen tuloja ja menoja. Nämä tulot ja menot huomioitaisiin elinkeinotoiminnan verotettavaa tuloa laskettaessa. Kuluvan sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenon jaksottamiseen sovellettaisiin vastaavia vuotuisia poistoprosentteja kuin käyttöomaisuuden hankintamenoihin. (VM 2017a, 5 ja 10-12.)

Sijoitusluonteiseen omaisuuteen luettaisiin jatkossa myös omaisuus, jolla ei ole minkäänlaista tulonhankinnallista yhteyttä yhteisöön. Esimerkkinä tällaisesta omaisuudesta muistiossa mainitaan osakkaan käytössä oleva asunto ilman työsuhde-etua. Koska osakkaiden yksityiskäyttöä tai harrastustoimintaa tukevaa omaisuutta ei ole hankittu tulonhankkimistarkoituksessa, eivät kyseisen omaisuuden hankintameno ja muut siihen liittyvät menot olisi vähennyskelpoisia EVL 7 §:n nojalla. Myöskään poistojen tekeminen ei olisi mahdollista sijoitusluonteisesta omaisuudesta, jolla ei ole yhteyttä tulonhankkimistoimintaan. Muistiossa myös huomautetaan, että VML 29 §:ssä tarkoitetun peitellyn osingon määrääminen voi tulla kyseeseen, jos osakas hyödyntää yhtiön omaisuutta ilman vastiketta tai käypää arvoa alhaisempaa vastiketta vastaan. (VM 2017a, 5.)

Tulolähdejaon poistamisella ei asiantuntijaryhmän mukaan olisi suurta vaikutusta muiden omaisuuslajien sisältöjen vakiintuneisiin tulkintoihin. Esimerkiksi osakkeiden kuuluminen käyttöomaisuuteen ratkaistaisiin jatkossakin aikaisemman oikeuskäytännön perusteella. Rahoitusomaisuuden määritelmää kuitenkin tarkennettaisiin vastaamaan nykyaikaisten yritysten rahoitusvarojen todellista luonnetta entistä paremmin. Työryhmä ehdottaa, että EVL 9 §:ssä määriteltyä rahoitusomaisuuden käsitettä muutettaisiin nykyistä väljemmäksi pykälän esimerkkiluetteloa supistamalla. Esimerkkiluetteloa muokattaisiin siten, että se mahdollistaisi uusien rahoitusmuotojen huomioon ottamisen nykyistä paremmin. Tällä hetkellä yhteisön TVL-omaisuuteen sisältyvien rahoitusvarojen osalta jäisi tapauskohtaisen harkinnan varaan, kuuluisivatko ne jatkossa rahoitusomaisuuteen vai sijoitusluonteiseen omaisuuteen. Henkilöosakkailta olevat saamiset (= osakaslainat) eivät jatkossakaan voisi kuulua rahoitusomaisuuteen, vaan ne olisivat osa sijoitusluonteista omaisuutta, joiden menetykset olisivat vähennyskelvottomia. (VM 2017a, 6 ja 10-12.)

4.2.3 Henkilökohtaisen tulolähteen vähentämättä olevat tappiot ja uudistuksen vaikutukset muihin verolakeihin

Tämänhetkisen lainsäädännön mukaan henkilökohtaisen tulolähteen luovutustappiot on vähennettävissä ainoastaan saman tulolähteen luovutusvoitoista. Kuten jo aiemmin mainittiin, olisi nykyisin henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluva omaisuus jatkossa lähtökohtaisesti elinkeinotulolähteen sijoitusluonteista omaisuutta. Jos tulolähdejako uudistuksen myötä aiemmat TVL-tulolähteen käyttämättömät luovutustappiot olisivat vähennettävissä ainoastaan sijoitusluonteisen omaisuuden luovutusvoitoista, eivät laajamittaista kiinteistöliiketoimintaa harjoittavat yhtiöt pääsisi hyödyntämään mahdollisia aiempia luovutustappioitaan. Tämä johtuu yksinkertaisesti siitä, ettei kiinteistöliiketoimintaa harjoittavilla yhtiöillä olisi jatkossa sijoitusluonteista omaisuutta, vaan niiden omistamat vuokratilat olisivat elinkeinotoiminnan käyttöomaisuutta. Asiantuntijaryhmä ehdottaakin, että käyttämättömät henkilökohtaisen tulolähteen tappiot olisivat vähennettävissä ensisijaisesti sijoitusluonteisen omaisuuden luovutusvoitoista. Jos sijoitusluonteisen omaisuuden luovutusvoittoja ei olisi, voitaisiin luovutustappioita hyödyntää myös käyttöomaisuuskiinteistöjen ja käyttöomaisuusosakkeiden veronalaisiin luovutusvoittoihin. Näin toiminnan luonteesta riippumatta yhteisöt pääsisivät hyödyntämään henkilökohtaisesta tulolähteestä siirtyvät luovutustappiot lainmuutoksen jälkeen. (VM 2017a, 6.)

Asiantuntijaryhmä ehdottaa, että henkilökohtaisen tulolähteen aiemmin vahvistetut tappiot olisivat siirtymäsäännöksen nojalla vähennettävissä elinkeinotoiminnan tulosta jäljellä olevan vähennysajan kuluessa. Tämä koskisi nimenomaan yhteisöjä, joilta tuloverolain soveltaminen poistettaisiin kokonaan. TVL-tulolähteen tappioiden vähentäminen EVL-tulolähteen tuloista olisi muistion mukaan tulolähdeuudistuksen tarkoituksen ja periaatteiden mukaan, ovathan TVL-tulolähteen tappiot syntyneet tulonhankkimistoiminnassa. (VM 2017a, 7.)

Tulolähdeuudistuksella olisi joitakin vaikutuksia myös muihin verolakeihin. Työryhmä ehdottaa, että konserniavustuslakia sovellettaisiin jatkossa kaikkiin niihin osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, joita verotetaan EVL:n mukaan. Tämän myötä mahdollisten konserniavustuksen antajien ja saajien lukumäärä kasvaisi huomattavasti nykyisestä. (VM 2017a, 7.) Konserniavustus on antajalle verotuksessa vähennyskelpoinen meno ja saajalle veronalaista tuloa, jos konserniavustuslaissa määritellyt ehdot täyttyvät (KonsAvl 1 §). Tällä hetkellä KonsAvl 2 §:n mukaan konserniavustusta voidaan jakaa ainoastaan kahden liiketoimintaa harjoittavan osakeyhtiön tai osuuskunnan välillä, joten pykälän säännös on jok-

seenkin tulkinnanvarainen. Kun konserniavustusmahdollisuus rajattaisiin jatkossa verotettavan tulon laskentaan sovellettavan lain perusteella, poistuisi tulkinnallisuus kokonaisuudessaan (VM 2017a, 7).

Kun tulolähdejaon poistamisen myötä konserniavustuslakia uudistettaisiin, konserniavustusmahdollisuuden laajentumisen myötä konsernia kohdeltaisiin samoin kuin yhden yhtiön kokonaisuutta. Tällöin konserniavustuslain säätämisen alkuperäinen tarkoitus, neutraalisuus, toteutuisi nykyistä paremmin. Tällä hetkellä ei esimerkiksi ole mahdollista, että konserniavustusta annetaan konsernin sisällä kiinteistö- ja liiketoimintayhtiöiden välillä, mutta työryhmän ehdotuksen mukaan tämä olisi jatkossa mahdollista. (VM 2017a, 7.)

Muistiossa vielä painotetaan, ettei konserniavustuksella voisi jatkossakaan kattaa sijoitusluonteisen tai tulonhankkimistoiminnan ulkopuolisen omaisuuden luovutustappioita. Tämä johtuu siitä, että tällaiset luovutustappiot olisivat vähennettävissä ainoastaan vastaavista luovutusvoitoista tai kokonaan vähennyskelvottomia, kuten jo aiemmin on todettu. (VM 2017a, 7). Siten keinotekoisten tappioiden hyödyntäminen konserniavustuksella olisi jatkossakin hankalaa.

Muihin verolakeihin ei tulolähdejaon yhdistäminen asiantuntijaryhmän mukaan vaikuttaisi. Esimerkiksi sukupolvenhuojennusta koskeva käytäntö säilyisi ennallaan: yhtiön harjoittaessa elinkeinotoimintaa, sen osakkeisiin sovellettaisiin jatkossakin huojennusta. Toiminnan luonteen ollessa muuta kuin elinkeinotoimintaa, ei huojennusta sovellettaisi, kuten ei nytkään. (VM 2017a, 7.)

4.3 Sidosryhmien lausunnot muistiosta

Asiantuntijaryhmä pyysi keskeisiltä järjestöiltä ja Verohallinnolta lausuntoja muistiosta 30.6.2017 – 18.8.2017 välisenä aikana järjestetyllä lausuntokierroksella. Lopulta yhteensä 15:sta tahoa antoi lausunnon muistion sisällöstä. Lausuntoja Verohallinnon lisäksi antoivat muun muassa SAK ry, Suomen Veroasiantuntijat ry, Suomen Yrittäjät, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja Suomen Tilintarkastajat ry. Järjestöjen lisäksi professorit Juha Lindgren ja Heikki Niskakangas kertoivat omat näkemyksensä asiantuntijaryhmän ehdotuksesta. (VM 2017c.)

Käytännössä jokainen lausunnonantaja pitää tulolähdejaon poistamista lähtökohtaisesti perusteltuna ja toivottuna uudistuksena yleishyödyllisten yhteisöjen verotuskohtelun muuttamista lukuun ottamatta. Yleishyödyllisten yhteisöjen verotuksen kiristäminen ei saa kan-

natusta ja esimerkiksi Veronmaksajain Keskusliitto ry:n (2017, 3) mukaan kyseinen muutos ei olisi järkevä eikä asiantuntijaryhmälle annetun toimeksiannon tai hallitusohjelman mukainen.

Vaikka ehdotettu tulolähdejaon poistamismalli nähdään lausunnoissa yleisesti positiivisena ajatuksena ja parannuksena nykytilaan, ilmaisevat sidosryhmät huolensa uudistuksen mukanaan tuomista uusista ongelmista. Suuri osa kritiikistä kohdistuu kiinteistöliiketoiminnan käsitteen väljästi muotoiltuun sisältöön, mikä toisi tullessaan runsaasti tulkintaongelmia. Asiantuntijaryhmän muistiossahan on esitys uuden EVL 8 a §:n sisällöstä, jonka mukaan ”Sijoitusluonteisesta omaisuudesta olisi kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden osalta kysymys lähinnä silloin, kun verovelvollinen omistaa muutaman huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet - -.” (VM 2017a,10). Toisin sanoen yhteisön omistaessa enemmän kuin ”muutaman” osakehuoneiston tai kiinteistön, olisi se elinkeinotoimintaa. Esimerkiksi Elinkeinoelämän Keskusliiton, Kauppakamarin, Perheyritysten liiton ja Suomen Yrittäjien antamassa yhteislausunnossa huomautetaankin, että kiinteistöliiketoiminta olisi muistion mukaan jatkossa elinkeinotoimintaa, muttei kuitenkaan kaikissa tilanteissa. Järjestöjen mukaan tällöin aikaisempi oikeuskäytäntö menettäisi ainakin osittain merkityksensä ja oikeustila jäisi epäselväksi muistiossa esitettyjen perustelujen ja lain sanamuodon nojalla. Esitetyn kaltainen lähestymistapa olisi siten hankala oikeusvarmuuden näkökulmasta. (Elinkeinoelämän Keskusliitto, Kauppakamari, Perheyritysten liitto ry & Suomen Yrittäjät 2017, 2.)

Toinen asia, johon useat sidosryhmät muistion sisällöstä tarttuvat, on uuden omaisuuslajin – sijoitusluonteisen omaisuuden - mukanaan tuomat ongelmat. Monet järjestöt katsovat lausunnoissaan, että tulolähdejaon poistamisesta huolimatta aiemman kaltaiset tulkintaongelmat säilyisivät lähes ennallaan. Edelleenkin tapauskohtaisella harkinnalla olisi suuri rooli siinä, katsotaanko jokin tase-erä verotuksessa sijoitusluonteiseksi omaisuudeksi vai liikeomaisuudeksi. Useat sidosryhmät painottavatkin eri omaisuuslajien luonteenpiirteiden tarkkaa ja huolellista kuvailua tulevan hallituksen esityksen perusteluissa. Esimerkiksi vero-oikeuden professori Niskakangas (2017) mainitsee lausunnossaan, että ”omaisuuslajien välillä tulee olemaan jännitteitä”. Siten lainkäytön ennakoitavuuden kannalta olisi Niskakankaan mukaan tärkeää, että omaisuuslajien ominaispiirteiden luonnehdinta hallituksen esityksessä tehtäisiin huolellista harkintaa käyttäen. Toisaalta lausunnoissa muistutetaan, että tulkintaongelmien ratkaisujen vaikutukset heikkenisivät nykyisestä, kun ”tulolähdeajattelu” poistettaisiin juoksevan tulon osalta ja omaisuuslajilla olisi merkitystä lähinnä omaisuuden luovutustilanteissa (ks. esim. Suomen Taloushallintoliitto ry 2017, 1).

Ehdotettu sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus ei kerää sidosryhmien lausunnoissa kannatusta. Monet järjestöt katsovat, että sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioiden tulisi olla rajoituksetta vähennyskelpoisia elinkeinotoiminnan tulosta. Esimerkiksi Veronmaksajain Keskusliitto ry (2017, 4) katsoo lausunnossaan, että asiantuntijaryhmän esittämä sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioiden rajoitettu vähennyskelpoisuus estäisi merkittävästi niiden tavoitteiden saavuttamista, joiden takia koko tulolähdejaon poistamiseen on ryhdytty. Myöskään professori Niskakangas (2017) ei pidä luovutustappioiden vähennysoikeuden rajaamista tarpeellisenä ja näkee tällaisten säännösten johtavan lähtökohtaisesti liikaverotukseen. Näiden lisäksi esimerkiksi Suomen Tilintarkastajat ry (2017, 4) katsoo, että luovutusvoittojen rajoittamattoman vähennysoikeuden salliminen yksinkertaistaisi verotusta ja olisi siksikin perusteltua.

Sidosryhmien lausuntojen perusteella voidaan tehdä päätelmä, jonka mukaan tulolähdejaon poistaminen on tervetullut uudistus, kunhan lopullisen lain sisältö muotoillaan huolellisesti ja perustellaan hyvin. Lausunnoissa korostuu huoli uudistuksen mukanaan tuomista uusista tulkintaongelmista ja verotuksen ennakoitavuuden heikkenemisestä. Rajanvetotilanteiden käsitteleminen laajasti ja yksityiskohtaisesti muutosta koskevassa hallituksen esityksessä varmistaisikin sen, etteivät verovelvolliset joutuisi vuosikausia kestävään epävarmuustilaan ja uutta sääntelyä olisi selkeää soveltaa (Elinkeinoelämän Keskusliitto ym. 2017).

5 Havaintojen soveltaminen esimerkkiyhtiöön

Seuraavaksi käsitellään esimerkkiyhtiötä, jonka tarkoituksena on antaa konkreettinen kuva omaisuuslajijaottelun ja tulolähdejaon vaikutuksista osakeyhtiöiden tuloverorasitukseen. Tarkastelussa painotetaan omaisuuslajijaottelun ja lainsäädäntöuudistuksen tosiasiallisia vaikutuksia esimerkkiyhtiön verotettavaan tuloon. Esimerkissä otetaan huomioon tämänhetkinen lainsäädäntö sekä Valtionvarainministeriön asiantuntijaryhmän esittämät uudistukset. Lopuksi spekuloidaan vielä tilanteilla, joissa tase-erät kuuluisivatkin esimerkiksi poikkeaviin omaisuuslajeihin. Käsittelyn yhteydessä huomioidaan myös henkilöosakkaalle mahdollisesti jaettavan osingon verotuskohtelu. Asian yksinkertaistamiseksi yhtiöllä on vain yksi osakas, joka omistaa 100 % yhtiön kymmenen osakkeen osakepääomasta. Esimerkkiyhtiöllä ei ole myöskään käytettävissä vanhoja tappioita.

5.1 Esimerkki Oy

Tarkastelussa yhtiö harjoittaa ravintolaliiketoimintaa. Ravintolaliiketoiminnan lisäksi yhtiö harjoittaa vuokraustoimintaa. Yhtiöllä on omistuksessaan asunto-osakeyhtiöiden osakkeita, jotka oikeuttavat kolmen osakehuoneiston hallintaan. Ravintolaliiketoiminta on hiipunut aiemmasta ja vuokraustoiminnan merkitys yhtiölle on samalla kasvanut. Yhtiö vuokraa osakehuoneistoja ulkopuolisille yksityishenkilöille pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla. Alla on esitetty yhtiön lyhennetyt tilinpäätöstiedot:

Taulukko 3. Esimerkki Oy:n tuloslaskelma

Tuloslaskelma Esimerkki Oy	1.1.2017 - 31.12.2017
LIIKEVAIHTO	111 000,00 €
Liiketoiminnan muut tuotot	35 700,00 €
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	146 700,00 €
Ostot tilikauden aikana	-57 000,00 €
Varastojen muutos	-5 000,00 €
Ulkopuoliset palvelut	-4 000,00 €
Henkilöstökulut yhteensä	-23 000,00 €
Suunnitelman mukaiset poistot	-12 500,00 €
Liiketoiminnan muut kulut	-51 000,00 €
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-5 800,00 €
Rahoitustuotot	300,00 €
Rahoituskulut	-6 100,00 €
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP-SIIRTOJA JA VEROJA	-11 600,00 €
Tilinpäätössiiirrot	- €
Laskennalliset tuloverot	-2 380,00 €
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-13 980,00 €

Taulukko 4. Esimerkki Oy:n tase

Tase Esimerkki Oy	31.12.2017
VASTAAVAA	
PYSYVÄT VASTAAVAT	
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	- €
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	37 500,00 €
Sijoitukset yhteensä	360 000,00 €
Pysyvät vastaavat yhteensä	397 500,00 €
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
Vaihto-omaisuus yhteensä	4 800,00 €
Saamiset	
Pitkäaikaiset	5 000,00 €
Lyhytaikaiset	25 000,00 €
Rahoitusarvopaperit	- €
Rahat ja pankkisaamiset	7 300,00 €
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	42 100,00 €
VASTAAVAA YHTEENSÄ	439 600,00 €

VASTATTAVAA	
OMA PÄÄOMA	
Osakepääoma	10 000,00 €
Muut rahastot (SVOP)	60 000,00 €
Edellisten tilikausien tulos	145 000,00 €
Tilikauden tulos	-13 980,00 €
Oma pääoma yhteensä	201 020,00 €
VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen vieras pääoma	199 000,00 €
Lyhytaikainen vieras pääoma	39 580,00 €
Vieras pääoma yhteensä	238 580,00 €
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	439 600,00 €

Kuten tuloslaskelmasta nähdään, on yhtiön kirjanpidollinen tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja 11 600,00 euroa negatiivinen. Yhtiön liiketoiminnan muut tuotot (35 700,00 euroa) koostuvat vuokraustoiminnasta ja 300,00 euron rahoitustuotot ovat korkotuottoja pitkäaikaisesta lainasaamisesta (= osakaslaina) yhtiön osakkaalta. Liiketoiminnan muista kuluista 20 000,00 euroa ja rahoituskuluista 4 100,00 euroa kohdistuu vuokraustoimintaan. Loput tuotoista ja kuluista ovat peräisin varsinaisesta ravintolaliiketoiminnasta.

Tämänhetkisen verolainsäädännön ja oikeuskäytännön mukaan Esimerkki Oy:n harjoittaman vuokraustoiminnan ei katsota täyttävän elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. Esimerkki Oy:n vuokraustoiminta ei ole EVL 1 §:ssä tarkoitettua liike- tai ammattitoimintaa, minkä johdosta vuokraustoimintaan liittyvä omaisuus (kolme osakehuoneistoa) sekä omai-

suudesta syntyneet tuotot ja kulut kuuluvat verotuksessa yhtiön henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Myöskään pitkäaikaisilla osakaslainasaamisilla ei ole yhteyttä yhtiön harjoittamaan elinkeinotoimintaan, joten osakslainojen korkotuotot ovat henkilökohtaisen tulolähteen tuloa. Yhtiön henkilökohtaisen tulolähteen tulokseksi muodostuu muun toiminnan tulojen (36 000,00 euroa) ja menojen (24 100,00 euroa) erotus 11 900,00 euroa. Muilta osin yhtiön toiminta täyttää elinkeinotoiminnan tunnusmerkit, ja EVL-tulolähteen tappioksi vahvistetaan elinkeinotoiminnan tulojen (111 000,00 euroa) ja menojen (87 500,00 euroa) erotus 23 500,00 euroa.

Vaikka yhtiö kirjanpidollinen tulos ennen veroja on negatiivinen, joutuu se nykylainsäädännön puitteissa suorittamaan henkilökohtaisen tulolähteen positiivisesta tuloksesta Suomen yhteisöverokannan mukaisen tuloveron $11\,900,00 \text{ euroa} \cdot 20\% = 2\,380,00 \text{ euroa}$. Elinkeinotoiminnan tappio 23 500,00 euroa on vähennettävissä kymmenen verovuoden ajan EVL-tulolähteen tuloksesta.

Esimerkki Oy:n nettovarallisuyslaskennassa huomioon otettavat varat koostuvat tilinpäätöshetkellä suurilta osin 37 500,00 euron irtaimesta käyttöomaisuudesta (koneet ja kalusto) ja 360 000,00 euron henkilökohtaisen tulolähteen omaisuudesta (osakehuoneistot). Näiden lisäksi yhtiöllä on vaihto-omaisuutta 4 800,00 euroa ja saamisista yhteensä 37 300,00 euroa, josta 5 000,00 euroa on TVL-omaisuudeksi luettavia osakslainoja. Loppuosa saamisista on yhtiön elinkeinotoiminnan rahoitusomaisuutta. Vierasta pääomaa yhtiöllä on yhteensä 238 580,00 euroa. Siten yhtiön ArvL 2 §:n 1 momentin mukainen nettovarallisuus on varojen (439 600,00 euroa) ja velkojen (238 580,00 euroa) erotus 201 020,00 euroa. ArvL 9 §:n mukainen osakkeen verovuoden matemaattinen arvo on $201\,020,00 \text{ euroa} / 10 = 20\,102,00 \text{ euroa}$.

TVL 33 b §:ssä on säädetty muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osingon veronalaisuudesta. Pykälän ensimmäisen momentin mukaan julkisesti noteeraamattoman yhtiön osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa osakkeen verovuoden matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa. Tällaisten osinkojen määrän ylittäessä 150 000,00 euroa, on osingoista 85 % pääomatuloa ja 15 % verovapaata tuloa. TVL 33 b §:n 2 momentin mukaan laskennallisen kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton ylittävältä osalta osingosta 75 prosenttia on ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa.

Vaikka yhtiön tilikauden kokonaistulos oli tappiollinen, ei verolainsäädäntö aseta esteitä mahdollisille osingonjaolle. Nettovarallisuutensa perusteella Esimerkki Oy voi jakaa kevyimmin verotettua osinkoa ainoalle osakkaalleen yhteensä $201\,020,00 \text{ euroa} \cdot 8\% = 16\,081,60 \text{ euroa}$.

081,60 euroa. Tästä määrästä osakas maksaa pääomatuloveroa TVL 33 b §:n nojalla $16 \cdot 081,60 \cdot 25 \% \cdot 30 \% = 1\,206,12$ euroa. Laskelma on tehty olettaen, että kyseisen henkilön verovuoden yhteenlasketut pääomatulot ovat alle 30 000,00 euroa. Esimerkki Oy:n jakaman osingon kokonaisverorasitus osakkaalle on 7,5 prosenttia. Kun otetaan huomioon, että yhtiö on maksanut omasta veronalaisesta tuloksestaan yhteisöveroa (vuodesta 2014 alkaen 20 %), nousee osingon kokonaisveroaste vähintään 26 prosenttiin. Kun vielä huomioidaan, että Esimerkki Oy joutuu suorittamaan verovuonna 2017 tuloveroa henkilökoh-
taisen tulolähteen tuloksesta, vaikka yhtiön kirjanpidon kokonaistulos on tappiollinen, nousee vuodelta 2017 jaettavan osingon efektiivinen veroaste vieläkin korkeammaksi.

5.2 Esimerkki Oy:n tuloverotus ehdotetun lainsäädäntöuudistuksen jälkeen

Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän ehdottaman lainsäädäntöuudistuksen jälkeen Esimerkki Oy:n tuloverotus muuttuisi merkittävästi. Ensinnäkin yhtiötä verotettaisiin jatkossa ainoastaan elinkeinotoiminnan tulolähteessä ja TVL-aspekti poistuisi kuvasta kokonaan. TVL:n poistuttua muun toiminnan omaisuus olisi jatkossa lähtökohtaisesti elinkeinotoiminnan tulolähteen sijoitusluonteista omaisuutta. Tilanne olisi suurilta osin tämä myös Esimerkki Oy:n kohdalla.

Asiantuntijaryhmän muistion mukaan laajamittaisesti harjoitettu kiinteistöliiketoiminta olisi jatkossa elinkeinotoimintaa. Muistiossa lausuttujen perustelujen nojalla Esimerkki Oy:n harjoittama osakehuoneistojen vuokraustoiminta ei ole tarpeeksi laajamittaista, jotta huoneistojen voitaisiin katsoa olevan sen käyttöomaisuutta. Esimerkkiyhtiö vuokraa vain muutamaa kohdetta pitkäaikaisilla vuokrasopimuksilla ulkopuolisille tahoille, joten osakehuoneistot olisivat uudistuksen jälkeen yhtiön sijoitusluonteista omaisuutta.

Muistion perusteella myöskin yhtiön saamiset osakkailta olisivat jatkossa sijoitusluonteista omaisuutta. Osakaslainat eivät kuitenkaan palvele yhtiön tulonhankkimista, joten niistä aiheutuvat menot eivät olisi vähennyskelpoisia menoja. Siten esimerkiksi osakaslainasaamisen mahdollinen lopullinen menetys ei olisi elinkeinotulosta vähennyskelpoinen meno. Sen sijaan osakaslainojen tuotot olisivat veronalaista tuloa yhtiölle.

Kun asiantuntijaryhmän esittämän uudistuksen myötä sijoitusluonteisen omaisuuden juoksevat tulot ja menot otettaisiin jatkossa huomioon elinkeinotoiminnan tulosta laskettaessa, Esimerkki Oy:n verovuoden 2017 verorasitus kevenisi huomattavasti. Yhtiön sijoitusluonteisen omaisuuden tuotot (yht. 36 000,00 euroa) ja kulut (yht. 24 100,00 euroa) huomioidaisiin uudistuksen jälkeen elinkeinotoiminnan tulolähteessä, ei sille muodostuisi nykyi-

seen tapaan ”keinotekoista” verotettavaa tulosta. Kun koko toimintaa verotettaisiin jatkossa yhdessä tulolähteessä, vahvistettaisiin Esimerkki Oy:lle 11 600,00 euron suuruinen elinkeinotoiminnan tappio. Syntynyt EVL-tulolähteen tappio olisi normaaliin tapaan vähennettävissä yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta seuraavan kymmenen vuoden ajan. Elinkeinotoiminnan vahvistettavan tappion määrä pienenesi henkilökohtaisesta tulolähteestä ”siirtyvän” tuloksen verran, mutta toisaalta yhtiö ei joutuisi suorittamaan lainkaan yhteisöjen tuloveroa esimerkkivuodelta 2017. Tuloveroissa säästynyt summa olisi esimerkkiyhtiön kohdalla 2 380,00 euroa.

Tulolähdejaon poistamisella olisi positiivinen vaikutus myös yhtiön nettovarallisuuteen, kun yhtiön varat olisivat säästettyjen tuloverojen verran aiempaa suuremmat. Siten yhtiön osakkaalle vuodelta 2017 jaettavan huojennetusti verotetun osingon maksimimäärä kasvaisi 16 272,00 euroon ($203\,400,00\text{ e} \cdot 8\% = 16\,272,00\text{ e}$). Esimerkkiyhtiön kohdalla huojennetun osingon euromääräinen kasvu ei olisi huomattava. Sen sijaan vastaavassa tilanteessa olevien suurempien yhtiöiden kohdalla huojennettujen osinkojen maksimimäärien kasvu voisi olla hyvinkin merkittävää.

5.3 Vaihtoehtoiset skenaariot

Esimerkki Oy:n verotuskohtelu olisi hyvin erilaista, jos tase-erät olisivatkin luonteeltaan muihin kuin aiemmin esitettyihin omaisuuslajeihin kuuluvia. Seuraavassa käydään lyhyesti läpi vaihtoehtoisia skenaarioita.

Jos Esimerkki Oy:n omistamat arvopaperit olisivat normaalin osakeyhtiön osakkeita asunto-osakeyhtiön osakkeiden sijaan, voisivat ne verotuksellisesti olla tilanteesta riippuen käyttö-, vaihto-, rahoitus- tai henkilökohtaisen tulolähteen omaisuutta. Osakkeiden käyttöomaisuusluonne tulisi kyseeseen, jos ne palvelisivat Esimerkki Oy:n elinkeinotoimintaa. Siten pörssinoteeratut osakkeet eivät hyvin suurella todennäköisyydellä voisi olla tämän yhtiön kohdalla käyttöomaisuutta. Jotta osakkeet luettaisiin esimerkkiyhtiön käyttöomaisuudeksi, tulisi niiden lähtökohtaisesti olla hankittu pitkäaikaiseen omistukseen edistämään suoritteiden menekkiä. Jos Esimerkki Oy:llä olisi tytäryhtiö, olisivat sen osakkeet esimerkkiyhtiön käyttöomaisuutta toiminnallisen yhteyden ollessa tarpeeksi vahva. Toiminnallinen yhteys voisi muodostua vaikkapa tilanteessa, jossa tytäryhtiö tarjoaisi pitopalveluja Esimerkki Oy:n asiakkaille. Tytäryhtiön pitopalvelut edistäisivät Esimerkki Oy:n fyysisessä ravintolassa harjoitettua elinkeinotoimintaa monin tavoin ja osakkeiden voitaisiin katsoa olevan esimerkkiyhtiön käyttöomaisuutta.

Koska skenaariossa molemmat yhtiöt harjoittaisivat elinkeinotoimintaa ja Esimerkki Oy omistaisi oletettavasti yli 90 % tytäryhtiön osakkeista, olisi konserniavustus yhtiöiden välillä mahdollinen konserniavustuslain muiden ehtojen täyttyessä. Konserniavustus olisi Esimerkki Oy:lle oiva verosuunnittelun keino, kun tulosta olisi mahdollista jakaa yhtiöiden välillä. Tytäryhtiön olisi myös mahdollista jakaa voittonsa osinkona, joka olisi verovapaata tuloa Esimerkki Oy:lle EVL 6 a §:n nojalla. Esimerkki Oy:n luovuttaessa sen kuvitteellisen tytäryhtiön osakkeita, olisivat niistä saadut luovutusvoitot verovapaata tuloa ja luovutus-tappiot vähennyskeltvotonta menoa EVL 6 b §:n kaikkien edellytysten täyttyessä. Verotuksellisesti näkökulmasta Esimerkki Oy saisi siis monia etuja omistaessaan käyttöomaisuusosakkeita. Suurimmat hyödyt liittyisivät verotehokkuuteen ja -suunnitteluun konserniavustusten sekä verovapaiden osinkojen ja luovutusvoittojen myötä.

Esimerkki Oy:n omistamat osakkeet voisivat olla sen vaihto-omaisuutta, jos ne olisi hankittu myyntitarkoituksessa. Vaihto-omaisuudeksi katsottavat osakkeet olisivat luultavasti pörssinoteerattuja osakkeita Esimerkki Oy:n koko huomioiden. Toisaalta myös alkuperäisen esimerkkitapauksen asunto-osakkeet voisivat olla yhtiön vaihto-omaisuutta, jos ne olisi passiivisen omistuksen sijaan hankittu jalostettavaksi ja jälleen myytäväksi. Ylipäätään osakekaupan ollessa aktiivista ja riskiä ottavaa, katsottaisiin siihen kuuluvien osakkeiden olevan elinkeinotoiminnan vaihto-omaisuutta. Vaihto-omaisuusosakkeista johtuvat tulot ja menot otettaisiin huomioon EVL-tulolähteen tulosta laskettaessa, eivätkä tulolähdejaosta tai sen mahdollisesta poistamisesta aiheutuvat ongelmat koskisi Esimerkki Oy:tä.

Edellä mainittujen lisäksi Esimerkki Oy:n omistamat arvopaperit voisivat toisenlaisessa skenaariossa olla rahoitusomaisuutta. Näin olisi esimerkiksi tilanteessa, jossa yhtiö olisi hankkinut elinkeinotoiminnasta ansaituilla varoilla pörssiosakkeita väliaikaiseen omistukseen. Olennaista rahoitusomaisuudeksi katsomisessa olisi, että hankitut arvopaperit toimisivat helposti rahaksi muutettavina hetkellisinä kassareserveinä. Vaihto-omaisuuden tavoin rahoitusomaisuuden tuotot ja kulut luettaisiin kokonaisuudessaan elinkeinotoimintaan kuuluviksi, jolloin saavutettaisiin monia aiemmin läpikäytyjä etuja.

Jos vaihtoehtoisessa skenaariossa Esimerkki Oy:n omistamat osakkeet eivät täyttäisi minäkään elinkeinotoiminnan omaisuuslajin tunnusmerkkejä, luettaisiin ne yhtiön henkilökohtaisen tulolähteen omaisuudeksi. Tämä toisi mukanaan alkuperäisen esimerkkitapauksen kaltaisia ongelmia, kun yhtiötä verotettaisiin samanaikaisesti kahdessa tulolähteessä. Esimerkiksi passiivisesti vuosikausia omistetut osakkeet olisivat TVL-omaisuutta ja mahdollisen lainmuutoksen jälkeen sijoitusluonteista omaisuutta.

Valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän ehdottamalla tulolähdejaon poistamisella ei olisi käytännössä merkitystä Esimerkki Oy:n tuloverotukseen viimeistä TVL-skenaariota lukuun ottamatta, koska lainmuutoksella ei ehdotuksen mukaan olisi vaikutusta nykyisten omaisuuslajien vakiintuneisiin tulkintoihin (VM 2017a, 5).

6 Pohdinta ja johtopäätökset

6.1 Hyvän verojärjestelmän ominaisuudet

Täydellistä verojärjestelmää ei ole olemassa. Aina voidaan kuitenkin pohtia, millainen verojärjestelmä olisi ideaalinen. Hyvän verojärjestelmän ominaispiirteet vaihtelevat riippuen asiayhteydestä, esittäjästä ja lähestymistavasta. (Knuutinen 2017, 34.) Professori Knuutinen on tutkimustensa pohjalta päätenyt näkemykseen, jonka mukaan hyvän verojärjestelmän perusvaatimuksia ovat oikeudenmukaisuus, oikeusvarmuus ja tehokkuus. Nämä perusvaatimukset pitävät sisällään lukuisia muita useasti esitettyjä vaatimuksia liittyen hyvään verojärjestelmään, kuten neutraalisuuden ja yksinkertaisuuden. (Knuutinen 2017, 36.)

Verotuksen oikeudenmukaisuus pitää sisällään ajatuksen, jonka mukaan samassa taloudellisessa tilassa olevia tahoja verotetaan yhdenmukaisesti. Oikeusvarmuuden toteutumisesta edistävät verotuksen lakisidonnaisuus ja oikeudelliset muodot. Myös verotuksen enakoitavuus on olennainen osa oikeusvarmuutta. (Knuutinen 2017, 37.) Tehokas verojärjestelmä on taas sellainen, jossa verojen kerääminen ja maksaminen tapahtuvat mahdollisimman pienillä kustannuksilla. Verojärjestelmän yksinkertaisuus on olennaisessa roolissa tehokkuuden toteutumisessa. (Myrsky 2013, 94.) Neutraalisuus liittyy Knuutisen (2017, 36) esittämistä perusvaatimuksista oikeudenmukaisuuteen ja tehokkuuteen. Kun verotus on neutraalia, se ei vaikuta verovelvollisen tekemiin päätöksiin, esimerkiksi investointien tekoon (Myrsky 2013, 80).

Hyvässä verojärjestelmässä mainitut kolme perusvaatimusta joudutaan aina ottamaan huomioon samanaikaisesti (Knuutinen 2017, 37). Tarkastelluista ominaisuuksista monet voivat kuitenkin olla ristiriidassa keskenään, joten kompromissien sekä valintojen tekeminen on käytännössä välttämätöntä (Myrsky 2013, 97).

6.2 Johtopäätökset

Yhtiöiden omistaman varallisuuden luokittelu omaisuuslajeihin niiden käyttötarkoituksen mukaan on perusteltua ja jopa välttämätöntä. Verotuksen omaisuuslajijaottelun täydellinen poistaminen ei olisi järkevää, sillä eri käyttötarkoituksen omaavien omaisuusryhmien verottaminen yhdenmukaisin ehdoin ei täyttäisi hyvälle verojärjestelmälle asetettuja vaatimuksia. Esimerkiksi omaisuuslajeihin liittyvät jaksottamissäännökset ovat tärkeitä, sillä erityyppinen omaisuus tuottaa taloudellisessakin mielessä tuloja ja menoja eri tavoin.

Nykyistä Suomen verojärjestelmän omaisuuslajijaottelua ja siihen olennaisesti liittyvää tulolähdejako kohtaan voidaan kuitenkin esittää perustellusti kritiikkiä. Eri omaisuuslajien sisällöt ovat oikeuskäytännön myötä jokseenkin vakiintuneita, mutta tästä huolimatta jaotelussa tapauskohtaisella kokonaisharkinnalla on edelleen suuri rooli. Usein esimerkiksi Verohallinnon näkemys omaisuuslajeista voi poiketa korkeampien oikeusasteiden näkemyksistä, mikä luo verovelvollisille epävarmuutta. Epävarmuustekijä on vahvasti läsnä varsinkin rajanvetotilanteissa käyttöomaisuuden ja muun toiminnan omaisuuden välillä. Tästä osoituksena ovat lukuisat korkeimmassa hallinto-oikeudessa asti käsitellyt tapaukset.

Tulolähdejako aiheuttaa nykyisellään verovelvollisille ja Verohallinnolle turhia kustannuksia. Esimerkiksi yhtiöt, joita tällä hetkellä verotetaan kahdessa tulolähteessä samanaikaisesti, joutuvat erillislaskennan avulla jaotella tulojaan ja menojaan niiden luonteen perusteella. Tulolähdejako lisää siis turhaa laskentaa ja kustannuksia osakeyhtiöille. (Taloushallintoliitto 2017.) Yhtiön toiminnan kirjanpidollinen kokonaistulos voi tulolähdejaon vuoksi erota verotettavista tuloksista merkittävästi ja seurauksena voi olla yllättäviä veroseurauksia. Myös Verohallinnolle koituu merkittäviä kustannuksia tulolähdejakoon liittyvästä selvittelytyöstä, tulkinnasta ja toimeenpanosta.

Omaisuuslajijaottelun ja tulolähdejaon säännösten ymmärtäminen vaatii perehtyneisyyttä. Nykyisellään järjestelmä pitää sisällään melko monimutkaisia käytäntöjä, eivätkä tietyt poikkeussäännöt helpota tilannetta. Verovelvolliset joutuvat tuhlaamaan resurssejaan selvitystyöhön, jotta verotus toteutuisi laissa säädettyjen normien mukaisesti. Kaikki nämä resurssit ovat pois varsinaisesta liiketoiminnasta, joten kansantaloudellisestikaan ajateltuna tilanne ei ole ideaali.

Myöskään verotuksen oikeudenmukaisuuden vaatimus ei täysin täyty nykyisessä omaisuuslajijaottelussa ja tulolähdejaossa. Periaatteen tasolla samassa taloudellisessa tilanteessa olevia verovelvollisia tulisi verottaa yhdenmukaisesti, mutta tällä hetkellä näin ei aina tapahdu. Esimerkiksi vuokraustoiminnan ei tällä hetkellä katsota olevan elinkeinotoimintaa. Siten vuokraustoimintaa harjoittaville osakeyhtiöille voi koitua muunlaista liiketoimintaa harjoittavia yhtiöitä suuremmat verorasitukset. Taloudellisessa mielessä tarkasteltuna tilanteessa on vääristymä: toimivathan yhtiöt lähtökohtaisesti tulonhankkimistarkoituksessa toiminnan laadusta riippumatta. Tulolähdejaon poistamisen myötä oikeudenmukaisuus lisääntyisi, mutta sijoitusluonteisen omaisuuden ja niiden luovutustappioiden rajoitettuun vähennysoikeuteen liittyisi samoja ongelmia kuin tulolähdejakoon tällä hetkellä.

Ehdotetun tulolähdejaon poistamisen myötä EVL- ja TVL-tulolähteiden juoksevien tulojen ja menojen netottamisongelma poistuisi, mutta uudistus toisi todennäköisesti mukanaan uusia tulkintaongelmia. Tulkintaongelmat aiheutuisivat varsinkin uuden sijoitusluonteisen omaisuuslajin luomisesta. Jos uusien säännösten perustelut ovat vajavaisia, joutuisivat verovelvolliset pahimmillaan vuosia kestävään epävarmuustilaan, kunnes oikeustila vakiintuisi oikeuskäytännön myötä. Tämä olisi oikeusvarmuuden kannalta vahingollista, kun verovelvollisten mahdollisuudet ennakoida verotustaan heikkenisivät. Ehdotetun uudistuksen jälkeen verotuksen tehokkuusvaatimus ei välttämättä täyttyisi, kun Verohallinto ja verovelvolliset joutuisivat uhraamaan resursseja uusien tulkinnanvaraisten tapausten käsitteilyyn.

Toisaalta on hyvä muistaa, ettei koko verojärjestelmää koskevia johtopäätöksiä voida tehdä pelkästään yhden osa-alueen perusteella. Yleisesti Suomen verojärjestelmää pidetään yhtenä maailman parhaista, mutta kehitettävää löytyy silti runsaasti. Esimerkiksi tulolähdejaon poistaminen on toivottu uudistus ja se parantaa huolellisesti toteutettuna järjestelmäämme nykyisestä.

Yhteenvedon voidaan todeta, että omaisuuslajijaottelulla on merkittäviä vaikutuksia arvopapereita omistaville pienosakeyhtiöille. Eri omaisuuslajeihin liittyy toisistaan poikkeavia hankintamenojen jaksotussääntöjä ja luovutustilanteissa eri omaisuuslajeja kohdellaan eri tavoin. Tilanteesta riippuen luovutusvoitto voi olla veronalaista tai verovapaata tuloa ja luovutustappiot vähennyskelpoisia, rajoitetusti vähennyskelpoisia tai vähennyskelvottomia. Omaisuuslajijaotteluun liittyy olennaisesti tulolähdejako arvioitaessa, onko omaisuus elinkeinotoimintaan vai muuhun toimintaan kuuluvaa. Nykyisellään tulolähdejako aiheuttaa turhia ongelmia ja kustannuksia sekä verovelvollisille että Verohallinnolle. Tulolähdejaon mahdollinen poistaminen on oikea suunta kohti tilannetta, jossa tulon hankkimisesta aiheutuneet menot ovat myös käytännön tasolla laajasti vähennyskelpoisia.

6.3 Suositukset ja kehittämis ehdotukset

Pidän Suomen verojärjestelmän omaisuuslajijaottelua perusteltuna ja kannatan tulolähdejaon poistamista yhteisöiltä. Tulolähdejaon korvaaminen omaisuuslajijaottelua kehittämällä on mielestäni hyvä ratkaisu asiantuntijaryhmältä. Monien asiantuntijaryhmän muistioista lausuntoja antaneiden sidosryhmien tapaan en kuitenkaan kannata esitettyjä muutosehdotuksia sellaisenaan. Niskakankaan (2017) tavoin näen, etteivät esimerkiksi uuden sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioiden vähentämisen rajoitukset ole tarpeellisia. Tuloverolaissa on edetty kohti suuntaa, jossa tappioiden vähennysoikeudet ovat laajoja ja tilanteen tulisi olla sama myös elinkeinoverotuksessa (Niskakangas 2017).

Kannatan siis tulonhankkimistoimintaa varten hankitun sijoitusluonteisen omaisuuden rajoittamattomia luovutustappioiden vähennysoikeuksia. Sen sijaan ei-tulonhankkimistarkoituksessa hankitun omaisuuden osalta olen valtiovarainministeriön asiantuntijaryhmän kanssa samoilla linjoilla: omaisuudesta aiheutuvien tappioiden ei tule olla vähennyskelpoisia, jos omaisuus on hankittu vailla tulonhankkimistarkoitusta.

Nykyisten omaisuuslajien sisältö on vakiintunut aikojen saatossa oikeuskäytännön myötä. Tulolähdejaon poistaminen ei mielestäni saa vaikuttaa perinteisten omaisuuslajien vakiintuneisiin sisältöihin ja tämän asiantuntijaryhmä myös muistiossaan lupaa. Jotta lupaus toteutuisi myös käytännössä, on lain säätämiseen johtavassa hallituksen esityksessä perusteltava yksityiskohtaisesti toimintamallit uusissa tilanteissa, joita syntyy tulolähdejaon poistamisen yhteydessä. Jos tulolähdejaon poistaminen toteutetaan muistiossa esitetyin toimenpitein ottaen samalla huomioon sidosryhmien kehittämis ehdotukset, on uudistus ehdoton parannus nykytilaan.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Vaikka tutkimusten teon yhteydessä pyritään välttämään virheitä, tulosten pätevyys ja luotettavuus vaihtelevat. Tämän vuoksi tutkimuksen luotettavuutta on aina syytä arvioida. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 226.)

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen yhteydessä kvantitatiiviselle tutkimukselle ominaisia reliabiliteetin ja validiteetin käsitteitä on syytä välttää. Vaikka kyseisiä termejä ei käytetä, tulee laadullisenkin tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta jotenkin arvioida. Kvalitatiivisen tutkimuksen, kuten tämän, luotettavuuden arvioinnissa korostuu tutkijan oma käsitys siitä, onko lukijoille kerrottu tarkasti tutkimuksen teosta ja siitä, miten saatuihin tuloksiin on päädytty. (Hirsjärvi ym. 2007, 227.)

Tämä tutkimus on aineistolähteenen eikä sen luotettavuuden arviointiin ole selkeitä kriteereitä (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017). Tutkimuksen luotettavuutta voidaan kuitenkin arvioida seuraavilla useimmin käytetyillä kriteereillä (Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017):

1. Uskottavuus (totuuden muodostuminen tutkija ja tutkittavan välille)
2. Todeksi vahvistettavuus (tutkimustulokset perustuvat empiriaan ja aineistoon)
3. Toistuvuus (kyseessä tuttu ja yleinen, ei satunnainen ilmiö)
4. Merkityksellisyys (tutkimuksen kohteena olevan ilmiön esiintyvyys ja merkitys kyseisessä tutkimuskontekstissa)

5. Kyllästeisyys (ilmiöstä saadaan kaikki olennainen esille)
6. Siirrettävyys (tulokset ovat siirrettävissä tai yleistettävissä toiseen vastaavanlaiseen kontekstiin ilman, että tulkinnat muuttuvat)

Uskottavuus ja todeksi vahvistettavuus toteutuvat opinnäytetyössä, sillä lähteinä on käytetty kattavasti oikeuslähdeopin mukaisia oikeuslähteitä. Lähteenä käytetyt kirjoitettu laki, oikeuskäytäntö, oikeuskirjallisuus, Verohallinnon ohjeet ja asiantuntijalausunnat ovat luonteeltaan erittäin luotettavia ja perustuvat laajalti tämän hetkisiin totuuksiin. Laaja-alaisesti valitut oikeuslähdeopin mukaiset lähteet varmistavat sen, että rajatusta aiheesta on saatu kaikki olennainen esille. Koen tutkimuksen siten olevan kyllästeinen.

Omaisuuslajijaottelu ja tulolähdejako ovat tuttuja ja lukuisia verovelvollisia koskevia ilmiötä eli toistuvuuden voidaan katsoa toteutuvan. Tutkittu aihe on myös merkityksellinen ja ajankohtainen; ollaanhan tulolähdejako poistamassa ja omaisuuslajijaottelua osittain uudistamassa paraikaa.

Opinnäytetyön perusteella tehdyt johtopäätökset ovat pääasiassa siirrettävissä toiseen samanlaiseen kontekstiin tulkintojen muuttumatta. Käytän sanaa pääasiassa, sillä esimerkiksi tulkinnat hyvästä verojärjestelmästä ja tulolähdejaon poistamisesta ovat riippuvaisia tarkastelijasta.

Yleisesti ottaen koen opinnäytetyön olevan luotettava. Perustin kaikki päätelmäni lukuisiin oikeuslähteisiin ja tämän hetken vallitsevaan oikeuteen. Luotettavuutta olisi voinut vielä lisätä esimerkiksi käsittelemällä useampaa esimerkkiyhtiötä luvussa 5. Päädyin kuitenkin vain yhteen esimerkkiyhtiöön, sillä koin kykeneväni käsittelemään olennaisesti työn aiheeseen liittyvät asiat sen avulla.

6.5 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Aloitin opinnäytetyön aiheen miettimisen kesällä 2017 työskennellessäni Uudenmaan yritysvero- ja tulovero-osastossa. Kohtasin verotustyössäni jatkuvasti omaisuuslajijaotteluun ja tulolähdejakoon liittyviä ongelmia. Tulolähdejaon poistamista koskeva hanke oli samaan aikaan käynnissä ja tiesin heti, että opinnäytetyöni liittyisi jollain tapaa tulolähdejakoon.

Lopullinen aihe hahmottui syksyn kuluessa ja päätin valita näkökulmaksi arvopapereiden omaisuuslajijaottelun: liittyyhän se olennaisesti tulolähdejakoon. Syksyn aikana aloin tutustua lähdemateriaaliin ja varsinaisen kirjoitustyön aloitin lopetettuani työskentelyn Vero-

hallinnossa lokakuun lopussa. Itse kirjoitusprosessi lähti liikkeelle melko jouhevasti ja lähdemateriaaliin tutustumisen myötä tietämys työn aiheesta lisääntyi jatkuvasti. Kirjoitusprosessi kesti noin kahdeksan viikkoa eikä pitkiä taukoja työn tekemisen aikana päässyt syntymään. Vaikka työskentelinkin koko kesän osakeyhtiöiden tuloverotuksen parissa, opin opinnäytetyöprosessin aikana paljon uutta. Koen, että varsinkin vero-oikeudellisen tekstin tuottaminen, näkemysten perusteleminen ja olennaisten asioiden havaitseminen ovat parantuneet huomattavasti aiemmasta.

Opinnäytetyön teossa haastavinta oli lähdeaineiston esittäminen niin, ettei alkuperäinen sanoma muutu. Tämän takia esitin useiden lakipykälien ja oikeustapausten sisällöt suorina lainauksina. Varsinkin lakipykälien kohdalla täytyi olla tarkkana. Väärän sanamuodon käyttäminen pykälään viitattaessa saattaa muuttaa sen merkityksen täysin. Muutoinkin oikeuskirjallisuuden ja muiden oikeuslähteiden sisäistäminen oli melko haastavaa, mutta vuodesta 2013 asti kertynyt työkokemus verotuksen parista auttoi asiassa.

Prosessin aikana en kohdannut juurikaan epäonnistumisia. Opinnäytetyön työstämisen olisi toki voinut aloittaa töiden ohella jo aiemmin, mutta uskon lopputuloksen olevan parempi, kun tutkielmaa tehdessä ei ollut ylimääräisiä häiriötekijöitä.

Opinnäytetyöprosessi on ollut ennen kaikkea opettavainen ja koen lopputuloksen olevan onnistunut. Työ etenee sujuvan loogisesti ja pohtii eri kohdissaan käsiteltyä aihetta monilta kanteilta. Kun valittu aihe oli itselle kiinnostava, oli työtä miellyttävää työstää. Asiantuntijuuteni on vahvistunut prosessin aikana ja uskon kokemuksista olevan hyötyä tulevaisuuden työurallani.

Lähteet

Andersson, E. & Penttilä, S. 2014. Elinkeinoverolain kommentaari. 14., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746.

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599.

Elinkeinoelämän Keskusliitto, Kauppakamari, Perheyriyten liitto ry & Suomen Yrittäjät 2017. Lausunto yhteisöjen tulolähdejaon poistamista käsittelevästä muistiosta. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/1dd13541-ee8b-4782-8742-1fdea4cb95ab/LAU-SUNTO_20170818131000.PDF. Luettu: 11.12.2017.

HE 172/1967. Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 92/2004. Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi.

HE 176/2008. Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Tammi. Helsinki.

Immonen R. & Nuolima R. 2017. Osakeyhtiöoikeuden perusteet. 3., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Kajaanin ammattikorkeakoulu 2017. Luotettavuus. Luettavissa: <https://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Luotettavuus?refreshTree=0&contentId=6311f696-3ebe-4ab2-9d95-6b9739294ecf#Aineistolähtöinen%20tutkimus>. Luettu: 14.12.2017.

KauppakamariTieto 2014. B2 Tulolähteet. Luettavissa: <https://kauppakamari-tieto.fi/fi/s/t/vero/b-tuloverotuksen-perusperiaatteet/b2-tulolahteet/>. Luettu: 27.11.2017.

Keskusverolautakunta 1970 n:o 268.

Keskusverolautakunta 63/2004.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Knuutinen, R. 2017. Hyvät pahat verot. Docendo. Jyväskylä.

Korkein hallinto-oikeus 1978 II 564.

Korkein hallinto-oikeus 1984 T 3731.

Korkein hallinto-oikeus 1986 II 511.

Korkein hallinto-oikeus 1987 II 522.

Korkein hallinto-oikeus 1991 B 510.

Korkein hallinto-oikeus 1991 B 518.

Korkein hallinto-oikeus 2003 T 941.

Korkein hallinto-oikeus 2012:44.

Korkein hallinto-oikeus 2012:74.

Korkein hallinto-oikeus 2013:69.

Korkein hallinto-oikeus 2014:36.

Kukkonen, M. 2010. Pienosaakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. 2., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Leskinen, S. 14.5.2017. Arvopaperikaupan kirjanpito: vaihto-omaisuus. Blogi. Luettavissa: <http://www.sijoitusyhtio.net/sijoitusyhtio/arvopaperikaupan-kirjanpito-vaihto-omaisuus/>. Luettu: 6.11.2017.

Maatilatalouden tuloverolaki 15.12.1967/543.

Myrsky, M. 2011. Ennakkopäätökset verotuksessa. 3., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Myrsky, M. 2012. Milloin verotuksessa on kysymys elinkeinotoiminnasta? Defensor Legis, 2, s. 209-223.

Myrsky, M. 2013. Suomen veropolitiikka. Alma Talent. Helsinki.

Myrsky, M. & Malmgrén, M. 2014. Elinkeinoitulon verotus. 4., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Myrsky, M. & Rabinä, T. 2014. Henkilökohtaisen tulon verotus. 2., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Myrsky, M. & Svensk, N. 2016. Vero-oikeuden oppikirja. Alma Talent. Helsinki.

Niskakangas, H. 2014. Johdatus Suomen verojärjestelmään. 3., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Niskakangas, H. 2017. Asia: Lainsäädäntöhanke yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta. Valtiovarainministeriön vero-osaston muistio 29.6.2017. Lausunto. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/a5e8c330-bdb1-49d2-abce-98e6771d442d/LAUSUNTO_20170817073000.PDF. Luettu: 12.12.2017.

Ossa, J. 2013. Tuloverolaki käytännössä. Alma Talent. Helsinki.

Ossa, J. 2014. Yritystoiminnan verotus. 2., uudistettu painos. Kauppakamari. Helsinki.

Ossa, J. 2017. Taloushallinnon verolait. 2., uudistettu painos. Alma Talent. Helsinki.

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>. Luettu: 3.11.2017.

Suomen taloushallintoliitto ry 2017. Lausunto muistiosta ”Lainsäädäntöhanke yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta”. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/e3b886b8-2ad0-4082-99fb-f634c8530e9d/LAU-SUNTO_20170818075000.PDF. Luettu: 12.12.2017.

Suomen Tilintarkastajat ry 2017. Lausunto muistiosta yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta VM123:00/2016. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/c4471453-0536-4c6a-8174-44be928fee2a/LAU-SUNTO_20170818110000.PDF. Luettu: 12.12.2017.

Taloushallintoliitto 2017. Tulolähdejako aiheuttaa ongelmia ja kustannuksia – pitää poistaa. Luettavissa: <https://taloushallintoliitto.fi/ajankohtaista/tulolahdejako-aiheuttaa-ongelmia-ja-kustannuksia-pitaa-poistaa-03022017>. Luettu: 14.12.2017.

Tomperi, S. 2017. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 28., uudistettu painos. Sanoma Pro Oy. Helsinki.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Valtiovarainministeriö 2013. Elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmän muistio 16/2013. Valtiovarainministeriö. Helsinki.

Valtiovarainministeriö 2016. Tulolähdejaon poistamista valmistelevan lainsäädäntöhankkeen asiantuntijaryhmä. Asettamispäätös. Valtiovarainministeriö. Helsinki. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/24290922-c3f5-457f-9a35-3086aea0e5a9/ASETTAMISPAATOS_20161212101502.PDF. Luettu: 28.11.2017.

Valtiovarainministeriö 2017a. Lainsäädäntöhanke yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta. Muistio. Valtiovarainministeriön vero-osasto. Helsinki. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/c7f5021f-4355-4aa8-8262-bca221f8fd46/MUISTIO_20170630083000.PDF. Luettu: 3.10.2017.

Valtiovarainministeriö 2017b. Tulolähdejaon poistamista valmistelevan lainsäädäntöhankkeen asiantuntijaryhmän toimikauden jatkaminen. Päätös. Valtiovarainministeriö. Helsinki. Luettavissa: <https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27->

bdc364b1e5c/4444b921-9007-46d2-b56c-66cfc6f89913/PAA-TOS_20170928074000.PDF Luettu: 9.11.2017

Valtiovarainministeriö 2017c. Tulolähdejaon poistamista valmistelevan lainsäädäntöhankkeen asiantuntijaryhmä. Hanke. Valtiovarainministeriö. Helsinki. Luettavissa: <http://vm.fi/hanke?tunnus=VM123:00/2016>. Luettu: 8.12.2017.

Verohallinto 2012. Verohallinnon yhtenäistämisohteet vuodelta 2011 toimitettavaa verotusta varten. Diaarinumero 654/32/2011. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48275/verohallinnon_yhtenaistamisohjeet_vuode4/#3.9.1-jaotte-lusta-eri-omaisuuslajeihin. Luettu: 2.10.2017.

Verohallinto 2015a. Yhteisöjen ja muiden yritysten tulos- ja lukumäärätiedot. Verohallinnon tilastotietokanta. Luettavissa: http://vero2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Vero/Vero__Elinkeinoverotilasto__tulos/tulos_020.px/table/tableViewLayout1/?rxid=26107b14-33cf-4113-9277-69de8b853b44. Luettu: 28.11.2017.

Verohallinto 2015b. Kiinteistön ja osakehuoneiston tulolähde. Diaarinumero A208/200/2014. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47933/kiinteiston_ja_osakehuoneiston_tulolahd/. Luettu: 14.11.2017.

Verohallinto 2015c. Arvopaperisijoittamisen tulolähde. Diaarinumero A206/200/2014. Luettavissa: <https://www.vero.fi/contentassets/2e54ad1d5b984bf9b5189bd6b7cd88e4/yhtenaistamisohje2016.pdf>. Luettu: 11.11.2017.

Verohallinto 2016. Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Diaarinumero A54/200/2016. Luettavissa: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteison_kayttoomaisuusosakkeiden_luovu/. Luettu: 2.10.2017.

Verohallinto 2017a. Arvopaperien luovutusten verotus. Diaarinumero A138/200/2017. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus/>. Luettu: 20.11.2017.

Verohallinto 2017b. Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/osakeyhtio-ja-osuuskunta/>. Luettu: 2.11.2017.

Verohallinto 2017c. Osinkotulojen verotus. Diaarinumero A148/200/2017. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/>. Luettu: 1.11.2017.

Veronmaksajain Keskusliitto ry 2017. Lausunto muistiosta yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/59854ac1-9c0c-4939-af27-bdcd364b1e5c/487cc1c9-aaac-4473-9e7b-fc0a24cb576a/LAU-SUNTO_20170817094000.PDF. Luettu: 12.12.2017.

Verontilityslaki 10.7.1998/532.

Liitteet

Liite 1. Lyhenteet

AOYL	Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599
APML	Arvopaperimarkkinalaki 14.12.2012/746
ArvL	Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
HE	Hallituksen esitys
KonsAvL	Laki konserniavustuksesta verotuksessa 21.11.1986/825
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
KVL	Keskusverolautakunta
MVL	Maatilatalouden tuloverolaki 15.12.1967/543
OYL	Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VM	Valtiovarainministeriö
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558